

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Bakıda psixotrop dərmanlar satan aptek aşkarlandı - cinayət işi başlandı

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28-29 oktyabr 2017-ci il Cümə № 223 (6837) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Paytaxtda söküntü "bunu" başlayır

Köhnə binaları göydələnlər əvəzləyəcək; yeni tikililərdə qiymətlər düşə bilər

yazısı səh.14-də

Prezidentliyə iddialar - iqtidar üçün təhlükəli varmı...

yazısı səh.6-də

REAL funksionerindən Milli Şuraya sərt ismarış

yazısı səh.7-də

Ermənistanın ərazi iddiaları olmasaydı...

yazısı səh.10-də

"Dolya vorovskaya" mahnısının müəllifi kimdir - ilginç təfərrüatlar

yazısı səh.13-də

Üzən məzənnə siyasətinə davam mı, tamam mı...

yazısı səh.10-də

Azərbaycanın savaş hazırlıqları: yeni silahların sınağı davam edir

yazısı səh.11-də

Nazərbaycdən inqilabi addım - kirildən imtina, latına keçid qərarı təqdir olunur

yazısı səh.12-də

Azərbaycanda superpartiya yaradıla bilərmi...

yazısı səh.4-də

ABŞ Bəşər Əsədlə bağlı planını dəyişir- iddia

yazısı səh.13-də

Medianın avtoritetlərlə bağlı xəbər verməsi niyə qınanılır...

yazısı səh.4-də

BRÜSSELLƏ STRASBURQ ARASINDA: BAKI ÜÇÜN KRİTİK 2 AY

İlin sonunadək Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın formatı dəqiqləşəcək; təşkilatın Ermənistanla sənədin imzalanmasını ertələməsində Azərbaycan faktorunu - yola davam, yoxsa tamam?

yazısı səh.8-də

Dünyanın gözü Bakıda - 2 gün sonra böyük layihə işə düşür

BTQ-nin möhtəşəm açılış mərasimi olacaq; 3 türk dövlətinin prezidenti Bakıda bir araya gələcək; Azərbaycan və Türkiyə arasında bir sıra mühüm sənədlər imzalanacaq

yazısı səh.3-də

Sərdar Calaloğlu:

"Varlığı bilinməyən partiyaların qeydiyyatı ləğv edilməlidir"

yazısı səh.6-də

Yevda Abramov:

"Deputatların maaşının artırılmasına ehtiyac var, amma..."

yazısı səh.7-də

Komita rəsmisi Aynur Veysəlova:

"Azərbaycanda aliment ödəyən qadınlar da var"

yazısı səh.11-də

Bakıda psixotrop dərmanlar satan aptek aşkarlandı - cinayət işi başladı

Paytaxtda fəaliyyət göstərən bəzi apteklərdə güclü təsir edən dərmanların qanunsuz satılması barədə vətəndaşlardan daxil olmuş müraciətlər Bakı şəhər prokurorluğunda araşdırılıb. Musavat.com-un xəbərinə görə, bu barədə Bakı şəhər Prokurorluğu və şəhər Baş Polis İdarəsinin birgə məlumatında bildirilib.

Araşdırmalar zamanı Bakı şəhər sakininin eczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün lisenziya (xüsusi icazə) almadan Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ə.Haqqverdiyev küçəsi 74 ünvanında işlətdiyi "Bizim Aptek"-in satıcısı tərəfindən müvafiq həkim resepti olmadan narkotik vasitələrə və ya psixotrop maddələrə aid olmayan güclü təsir edən maddə hesab edilən "Tramadol 200 mq" adlı dərmanı kəsilmiş həblər formasında qanunsuz satması müəyyən edilib.

Fakta görə Bakı şəhər prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 240.2.2 (təkrarən narkotik vasitələrə və ya psixotrop maddələrə aid olmayan güclü təsir edən maddələri qanunsuz satma) və 192.1-ci (qanunsuz sahibkarlıq) maddələri ilə cinayət işi başlanaraq istintaqın aparılması Bakı şəhər Baş Polis İdarəsinin İstintaq və Təhqiqat İdarəsinə tapşırılıb.

Hazırda iş üzrə zəruri istintaq tədbirləri həyata keçirilir.

Paytaxt ərazisində güclü təsir edən maddələrin qanunsuz satışını həyata keçirən apteklər barədə müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də sosial şəbəkələrdə yayılmış məlumatlar tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmaqla həmin maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan şəxslərin müəyyənləşdirilərək cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələri istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

"Regionların xətti ilə Azərbaycanla münasibətlərimiz inkişaf edir" - Lavrov

"Regionların xətti ilə Azərbaycanla münasibətlərimiz inkişaf edir". APA-nın Moskva müxbirinin verdiyi məlumata görə, bunu Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov bu gün XİN yanında Rusiya Federasiyası subyektlərinin başçuları Şurasının iclasında bildirib.

Sergey Lavrov bu ilin sentyabr ayında Rusiyanın Stavropol şəhərində keçirilən 8-ci Rusiya-Azərbaycan regionlararası forumunu xatırladı: "Forumda Rusiya ilə Azərbaycan arasında beş ikitərəfli sənəd imzalanıb. Ümumilikdə Rusiyanın regionlarında 650-yə yaxın azərbaycanlı tərəfdaşlarımızla birgə müəssisə fəaliyyət göstərir".

Futbol üzrə klublararası dünya çempionatının formatı dəyişdirilə bilər

Futbol üzrə klublararası dünya çempionatının formatı dəyişdirilə bilər. "Report" xəbər verir ki, bu barədə TASS-a FIFA Şurasının üzvü Aleksey Sorokin bildirib.

Onun sözlərinə görə, yeni formatın tətbiqi 2021-ci ilə planlaşdırılıb. 2018-ci il dünya çempionatının Təşkilat Komitəsinin baş direktoru olan A.Sorokin deyib ki, turnirin yayda təşkil olunacağı istisna edilmir: "Şura mövcud klublararası dünya çempionatının bazasında Dünya Liqasının təşkil olunmasını müzakirə etdi. Böyük ehtimalla, çempionat 2021-ci ildə yeni formata təşkil olunacaq. Komandaların sayının artırılması yönündə iş aparılacaq".

Qeyd edək ki, ilk dəfə klublar arasında dünya çempionatı 2000-ci ilin yanvarında Brazilyada keçirilib. FIFA bu turniri Qitələrarası Kubokun varisi kimi qəbul edib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

"Azərbaycan-İran əməkdaşlığı gözəl nəticələr verir, bütün razılaşmalar icra olunur" - Prezident İlham Əliyev

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev İran İslam Respublikasının iqtisadi işlər və maliyyə naziri, hökumətlərarası komissiyanın həmsədri Məsud Kərbasianın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

APA-nın məlumatına görə, dövlət başçısı M. Kərbasianı İran İslam Respublikasının iqtisadi işlər və maliyyə naziri vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik edib.

Hökumətlərarası birgə komissiyanın işinə toxunan prezident İlham Əliyev komissiyanın bundan sonra da uğurla və səmərəli fəaliyyət göstərəcəyinə əmin olduğunu bildirib. Ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələrin çox sürətlə və uğurla inkişaf etdiyini deyən dövlət başçısı bu əlaqələrin genişləndirilməsində dövlət başçıları arasında keçirilən görüşlərin xüsusi önəm daşdığını vurğulayıb. Əməkdaşlığımızın gözəl nəticələr verdiyini deyən prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsinin ötən il 70 faiz, bu il isə 30 faiz artdığını bildirərək, əldə edilən bütün razılaşmaların icra olunduğunu deyib. Birgə

önəmli transmilli layihələrin uğurla həyata keçirildiyini vurğulayan dövlət başçısı bundan sonrakı illərdə də bu istiqamətdə səmərəli əməkdaşlığımızın davam etdiriləcəyini əminliklə söyləyib.

M.Kərbasian isə İran İslam Respublikasının iqtisadi işlər və maliyyə naziri, hökumətlərarası birgə komissiyanın həmsədri kimi ölkəmizə ilk dəfə səfər etməsindən məmnunluğunu vurğulayıb. Qonaq bu vəzifədə ona göstərilən etimadın və məsuliyyətin öhdəsindən gələcəyinə və

ölkələrimizin əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi işinə töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi: "Sizin rəhbərliyiniz altında Azərbaycanda əldə edilən uğurlu inkişaf insanı valeh edir. Mən Sizi əldə olunan bu gözəl nailiyyətlər münasibətilə təbrik edirəm".

Görüşdə ölkələrimiz arasında iqtisadi, ticarət, nəqliyyat, Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi, səhiyyə, kənd təsərrüfatı, bank, maliyyə sahələrində əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Neftin qiyməti 27 aylıq fasilədən sonra 60 dolları ötdü

"Brent" markalı neftin qiyməti 60 dollar/barelə ötdü. "Report" xəbər verir ki, "Brent" markalı neftin qiyməti 27 aydan sonra ilk dəfə bu həddə çatıb.

Bununla da neftin qiyməti son 9 həftənin 8-ci həftəsini artırımla bitirməyə hazırlaşır. Neftin qiymətinin artmasına səbəb OPEC+ anlaşmasının uzadılması gözləntiləri ilə əlaqədar olduğu bildirilir.

Qeyd edək ki, OPEC və ona üzv olmayan neft hasilatçısı ölkələr neft hasilatının azaldılması ilə bağlı anlaşmanın uzadılmasını noyabrın 30-a Vyana şəhərində müzakirə edəcəklər.

Bakıda "Xəzər-2017" beynəlxalq təlimi keçiriləcək

Noyabrın 2-3-də Azərbaycan Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Xəzər dənizi ölkələrinin iştirakı ilə "Xəzər-2017" beynəlxalq təlimi keçiriləcək.

FHN-dən APA-ya verilən məlumata görə, bununla əlaqədar Bakının Qaradağ rayonu ərazisində təlimə hazırlıqla bağlı birgə məşqlər keçirilir.

Nümayəndəlik institutunun ləğvi ilə bağlı layihəyə hansı yeniliklərin edildiyi məlum olub

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin bu gün keçirilən iclasında Mülki Prosessual, İnzibati Prosessual məəcəllələrə və "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" qanuna dəyişikliklər müzakirəyə çıxarılıb.

APA-nın məlumatına görə, hər üç sənədə eyni dəyişikliyi nəzərdə tutan layihə məhkəmələrdə qanuni nümayəndəlik institutunun ləğvi ilə bağlıdır.

Qeyd edək ki, dəyişiklik layihəsi parlamentin oktyabrın 20-də keçirilən plenar iclasının gündəliyindən çıxarılmış, spiker Oqtay Əsədov buna səbəb olaraq layihələrin müzakirəyə hazır olmadığını bildirmişdi. İclasdan bir neçə gün sonra isə məsələnin müzakirəsinin MM-in yaz sessiyasına qədər təxirə salındığı açıqlanmışdı.

Lakin layihə bəzi dəyişikliklərlə yenidən Milli Məclisin oktyabrın 31-də keçiriləcək plenar iclasının gündəliyinə daxil edilib.

Dəyişiklərdən sonra yeni layihədə fiziki şəxsin yaxın qohumuna məhkəmələrdə qanuni nümayəndə kimi iştiraka icazə verilir. Bununla bağlı Mülki Prosessual Məcəlləyə əvvəlki dəyişiklikdə əlavə kimi təklif olunan 69.1-1 maddəsinə əlavələr edilir. Digər yenilik isə ondan ibarətdir ki, "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" qanunun 1.4 və 1.6 maddələri məhkəmələrdə baxılmaqda olan işlər üzrə nümayəndə qismində iştirak edən şəxslərə həmin işlər müvafiq instansiya məhkəmələrində mahiyyəti üzrə həll edilənədək şamil olunmur.

Layihə Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub və oktyabrın 31-də plenar müzakirəyə çıxarılacaq.

Dəyişikliklər qəbul olunacağı təqdirdə 2017-ci il dekabrın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Xatırladaq ki, Ali Məhkəmənin sədri tərəfindən oktyabrın 6-da Mülki Prosessual və İnzibati Xətalər məəcəllələrinə, "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" qanuna dəyişikliklər barədə qanun layihələri təqdim edilib. Dəyişikliklərdə mülki və inzibati məhkəmə proseslərində nümayəndələrin iştirakına qadağa qoyulması, bu prosesdə yalnız Vəkillər Kollegiyasının üzvlərinin iştirakı təklif olunur.

Goranboyda pambıqçıları daşıyan avtobus çaya aşdı - 20 yaralı

Goranboyda pambıqçıları daşıyan avtobusun aşması nəticəsində 20-yə yaxın şəxs xəsarət alıb.

APA-nın qərb bürosunun verdiyi məlumata görə, "İsuzu" markalı avtobus Kürək çayı üzərindəki körpüyə qalxmaq istəyərkən idarəetməni itirərək aşdı.

Qəza nəticəsində 20-yə yaxın şəxs xəsarət alıb.

Xəsarət alanlara Goranboy Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Suriya və İraqda döyüşlərdə iştirak etmiş 4 nəfər tutulub

DTX an-ti-terror əməliyyatlarını davam etdirir

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində (DTX) aparılan cinayət işi üzrə intensiv anti-terror tədbirləri davam edir.

DTX-nin İctimai əlaqələr şöbəsindən APA-ya verilən məlumata görə, 2017-ci il oktyabrın 27-də radikal-dini ekstremist cinayətkar birliyin üzvləri, Suriya, İraq dövlətlərinin ərazilərində dini ekstremizm zəminində təlim və döyüşlərdə iştirak etmiş Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları Əliyev Həsərət Əlihüseyn oğlu, Nəsrullayev Emil Rövşən oğlu, Dadaşov Elşad Hüseynağa oğlu və Eynalov Zaur Talib oğlu saxlanılaraq cinayət məsuliyyətinə cəlb ediliblər.

DTX Azərbaycan Respublikasında terrora hazırlıq və cinayətkar birlikdə iştirak etmə faktları üzrə aparılan cinayət işi ilə bağlı istintaq sirri ilə məhdudlaşmayan hissədə video-audio materiaları ictimaiyyətə təqdim edəcək.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu xəttinin açılışına artıq 2 gün qaldı. Möhtəşəm açılış mərasimində 3 türk dövlətinin prezidenti iştirak edəcək. Belə ki, Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayev də oktyabrın 30-da Azərbaycana səfərə gələcək. Bu haqda Qazaxıstan prezidentinin rəsmi saytında bildirilib. Səfər çərçivəsində Qazaxıstan prezidentinin Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolunun rəsmi açılış mərasimində iştirak edəcəyi gözlənilir. Qazaxıstanın Azərbaycandakı səfiri Beybit İsaev bildirdi ki, dövlət başçısı, "Bakı-Tbilisi-Qars" dəmir yolu layihəsinin rəsmi açılışında iştirak etmək üçün gələcək.

Xəbər verdiyimiz kimi, açılış mərasimində Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı da baş tutacaq.

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana səfər proqramı açıqlanıb.

Türkiyə prezidentinin saytında bildirilir ki, R.T.Ərdoğan 30-31 oktyabr tarixlərində Azərbaycanda səfərdə olacaq. R.T.Ərdoğan oktyabrın 30-da Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin ilk səfərinin açılış mərasimində qatılacaq. Bu mərasimdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Qazaxıstanın dövlət başçısı Nursultan Nazarbayev və Gürcüstanın baş naziri Georgi Kvirkaşvili də iştirak edəcək. Qeyd edək ki, daha öncə Gürcüstanın dövlət başçısı səviyyəsində təmsil olunması nəzərdə tutulsa da, son anda baş nazirin iştirakına qərar verilib.

Oktyabrın 31-də isə Bakıda Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının 6-cı toplantısı keçiriləcək. Türkiyə prezidenti ilə də iştirak edəcək. Nazirlərin də

iştirakı ilə keçiriləcək toplantıda iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məsələləri müzakirə olunacaq.

Görüşlərdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başla olmaqla, regional və global proseslər diqqət mərkəzində olacaq. İki ölkə arasında bir sıra mühüm sənədlərin imzalanması nəzərdə tutulub.

Məlumatda o da vurğulanır ki, R. T. Ərdoğanın səfəri iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərinin 25-ci ildönümünə təsadüf etdiyindən xüsusi diqqət çəkir.

Qeyd edək ki, Türkiyə və Gürcüstan qədər Qazaxıstan da bu layihənin işə düşməsinə maraqlıdır. Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmiryolu Qazaxıstan ərazisindən keçməklə Avropaya Çindən əlavə yük cəlb edilməsinə təsir edəcək. Bu barədə Trend-ə Qazaxıstanın İnvestisiya və İnkişaf üzrə Nazirliyi yanında Nəqliyyat Komitəsindən bildiriblər. Məlumatda qeyd edilir ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu işə salındıqdan sonra Çindən gələn və Qazaxıstan ərazisindən keçən yükün həcmi böyük dərəcədə artacaq. Bu mənada Qazaxıstan da tranzit ölkəsi kimi nüfuzunu artırmış olacaq.

Dünyanın gözü Bakıda - 2 gün sonra böyük proje işə düşür

BTQ-nin möhtəşəm açılış mərasimi olacaq; 3 türk dövlətinin prezidenti Bakıda bir araya gələcək; Azərbaycan və Türkiyə arasında bir sıra mühüm sənədlər imzalanacaq

kə kimi nüfuzunu artırmış olacaq.

Qazaxıstan artıq Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolu ilə hərəkət edəcək ikinci yük qatarını hazırlamağa başlayıb. Qazaxıstanın Azərbaycandakı səfirinin sözlərinə görə, ikinci qatar Rumıniyaya çatdırılması nəzərdə tutulan kömürlə yüklənəcək. Səfir həmçinin xatırladı ki, bir neçə gün əvvəl Qazaxıstanın Türkiyənin Mersin şəhərinə BTQ vasitəsilə taxıl aparan birinci yük qatarı yola salınmışdı.

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov da "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu layihəsinin iştirakçı dövlətlərin hər biri üçün iqtisadi əhəmiyyətinin yüksək olduğunu vurğulayıb: "BTQ region üçün vacib layihələrdən biridir. Nəzərə alsaq ki, bu layihə Orta Asiya üçün Türkiyə vasitəsilə Avropa ilə birləşdirilməsinə şərait yaradacaq. Həmçinin BTQ Azərbaycan üçün yükdaşımalardan əldə edilən gəlirin artması baxımından çox vacib bir məsələdir. Azərbaycan beynəlxalq yükdaşımalardan daha çox gəlir əldə edəcək. O baxımda BTQ Azərbaycan üçün iqtisadi baxımdan vacib bir layihədir. Siyasi və geostrateji əhəmiyyətindən başqa, ölkəmizin dövlət gəlirlərinin artırılması baxımından müsbət təsirləri var. Azərbaycan və Türkiyə texniki baxımdan birbaşa bu layihədə iştirak edir. Qazaxıstan Xəzər dənizi vasitəsilə layihədən faydalanma imkanları qazanıb. Bu layihə ölkələr arasında iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsi baxımından çox vacibdir".

V.Bayramovun sözlərinə görə, BTQ imkan verəcək ki, Orta Asiyadakı türkdilli dövlətlərin texniki baxımdan birləşməsi baş tutsun: "O baxımdan region üçün əhəmiyyətli bir layihə hesab etmək olar. BTQ Ermənistandan kənar keçirdiyi üçün layihənin reallaşmasına kifayət qədər təzyiqlər var idi. Ancaq artıq layihə reallaşdı, yaxın günlərdə açılış olacaq. Güman edirik ki, tərəflər və Azərbaycan layihənin reallaşmasından gəlir əldə edəcəklər. Bu layihə Azərbaycanın qeyri-neft məhsullarını xaricə ixrac etmək baxımından da əhəmiyyətlidir. Azərbaycan burada yalnız tranzit ölkə olaraq iştirak etməyəcək, bu dəmiryolundan istifadə edərək öz məhsullarını xarici ölkələrə çıxaracaq. Bu baxımdan BTQ həm də ölkəmizin qeyri-neft sektorunun inkişafına zəmin yaradacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEV

"NATO Baltikyanı ölkələrlə bağlı siyasi və hərbi təhdid mərhələsinə keçməlidir"

NATO-nun keçmiş baş katibi Yap de Hoop Sxeffer Rusiyadan gələn təhdidlərin qarşısında durmaq üçün yeni strateji konsepsiya hazırlamağa çağırırdı

NATO-nun keçmiş baş katibi Yap de Hoop Sxeffer təşkilatın əsas prinsiplərinə söykənərək Rusiyadan gələn təhdidlərin qarşısında durmaq üçün yeni strateji konsepsiya hazırlamağa çağırıb.

O, bunu Fransanın "Le Monde" qəzetinə verdiyi müsahibədə bəyan edib.

"Bu gün biz Rusiyaya qarşı soyuq müharibə vəziyyətində deyilik. Lakin Vladimir Putin Baltikyanı ölkələrə qarşı hər hansı hərəkətdən çəkindirmək lazımdır. Bu səbəbdən Baltikyanı ölkələrlə bağlı biz qorxutmaq siyasəti ilə bağlı məsələni qoymaq məcburiyyətindəyik", -Sxeffer qeyd edib.

Sanki Sxefferin sözlərinə

qüvvət vermişcəsinə Baltikyanı ölkələr müdafiə tədbirlərini genişləndirməyə başlayıblar.

Rusiya mətbuatının verdiyi xəbərə görə, Litva Norveçdən ortamənzilli zenit-raket kompleksini (ZTK) alır.

Litvanın müdafiə naziri Raymundas Karoblis və Norveçin "Kongsberg Gruppen" şirkətinin rəhbərinin iştirakı ilə "yer-hava" tipli ZRK-ların alınması ilə bağlı müqavilə bağlanıb. Müqavilənin dəyəri 109 mil-

yon dollar civarındadır.

Onu qeyd etmək lazımdır ki, NASAMS raket əleyhinə müdafiə sistemi ABŞ və Norveçin birgə istehsalı sayılır. Bu sistem 15 km hündürlükdə olan hədəfləri məhv etməyə qadirdir. Litva özü ortamənzilli raketlərə sahib olacaq ilk Baltikyanı ölkə sayılır. Bu ilin avqustunda isə Latviya "Stinger" tipli kiçik mənzilli ZRK-lar alıb. Həmin raketlər cəmi 3,8 km-lik hündürlük məsafəsində uçan hədəfləri vura bilir.

Baltikyanı dövlətlərin rəsmilə-

ri hazırda özləri üçün ən böyük təhdid böyük şərq qonşusundan gəlidiyi gizlətmirlər.

Bu səbəbdən NATO da şərq və cənub-şərq ssrəhdələrini qoruması üçün qüvvələrini gücləndirməkdə davam edir. Son bir ildə Estoniya, Latviya, Litva və Polşada alyansın minlərlə canlı qüvvəsi yerləşdirilib. Litvanın özündə, Rukla şəhərində mindən çox alman əsgəri və mühəndis döyüş maşınları dislokasiya olunub.

Rusiyadan gələn açıqlamalar isə həmişəki kimi təkəbbür

və alçaltma tonundan fərqlənir. Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının MDB üzrə komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikov Vilnüs tərəfindən alınan raketlərin ancaq hərbi paraplarda nümayişlər üçün yaradıldığını söyləyib.

"Aydın məsələdir ki, hər hansı ciddi münaqişə zamanı,

özü də Rusiya ilə, bu raketlərin bənzər karandaşların heç bir xeyri olmayacağı", - Kalaşnikov "Kommersant" qəzetinə verdiyi açıqlamasında bildirib.

Kalaşnikovun fikrincə, Litva bütün bunları alyans tərəfindən əlavə qüvvə gətirilməsi üçün edir.

□ Musavat.com

İspaniya Senati Kataloniyanın muxtariyyətini ləğv edib

Avropa İttifaqı isə Kataloniyanın müstəqilliyini tanımayacağını açıqlayıb

İspaniya Senati Kataloniya birbaşa idarəçiliyinin tətbiqi barədə qərar qəbul edib. APA-nın xəbərinə görə, Senat hökumətin müraciəti əsasında İspaniya Konstitusiyasının 155-ci maddəsinin tətbiq olunmasına qərar verib. Bu, Kataloniyanın muxtariyyətinin müvəqqəti ləğvi və bölgənin mərkəzi hökumətin birbaşa idarəçiliyinə keçməsi deməkdir.

İspaniyanın baş naziri Mariano Rahoy "Twitter" sosial şəbəkəsindəki səhifəsində xalqı səbirli olmağa çağırıb. O, Kataloniya qanunçuluğunun bərpə ediləcəyini bildirib.

Qeyd edək ki, bu gün Kataloniya parlamentində regionun müstəqilliyi barədə Bəyannamə qəbul edib. Sənədin lehinə 70, əleyhinə 10 nəfər səs verib, 2 səs etbarsız sayılıb. İspaniyanın bütövlüyyəinə tərəfdar olan partiyalar səsverməyə qatılmayıb.

Avropa İttifaqı Kataloniya parlamentinin müstəqillik haqqında Bəyannamə qəbul etməsinə münasibət bildirib.

APA-nın "Hürriyyət"ə istinadən verdiyi məlumata görə, Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Donald Tusk Kataloniyanın müstəqillik elan etməsinin Avropa İttifaqı üçün heç nəyi dəyişdirməyəcəyini bildirib. O, Al-nin yalnız İspaniya mərkəzi hökuməti ilə əlaqələri davam etdirəcəyini söyləyib: "Bizim tərəfdaşımız İspaniya olaraq qalacaq".

Son vaxtlar mətbuatda, mediada "oğru aləmi"nin nümayəndələri, avtoritetlər haqqında geniş məlumatlar yayılmaqdadır. Məsələn, bu günlərdə "qanuni oğru", "Lotu Quli" ləqəb ilə tanınan Nadir Səlifovun azadlığa çıxması, Bakı-Astara qatarının xüsusi təyinatlı vaqonunda paytaxtda gətirilən məhbusların qaçması, Gəncədə çayxanada baş vermiş atışma və sairə olaylar geniş müzakirə olunmaqdadır.

Cəmiyyətdə bu məlumatlar böyük maraqla izlənilsə də, bir çoxları, hətta jurnalistlərdən də bəziləri öz həmkarlarını qınayaraq bu cür məlumatların əslində mətbuatda yayılmasının doğru olmadığını, insanlara, xüsusən də yeniyetmə və gənclərə psixoloji olaraq təsir etdiyini, beləliklə də onları avtoritetlərinə təhrik etdiyini qeyd edirlər.

Lakin onu da unutmamaq olmasın ki, Azərbaycanda sovet dövründən bu günə qədər "qaçaqlara", "oğru" aləminin nümayəndələrinə, "lotu"lara, avtoritetlərə böyük maraq və rəğbət olub.

Bəs, mətbuatda avtoritetlərə bağlı yazıların dərc olunması nə dərəcədə etik və doğrudur?

Media eksperti Zeynal Məmmədli bu cür yazıların işıqlandırılmasının yolverilməz olduğunu dedi:

"Kriminal aləminin jurnalistlər tərəfindən bu dərəcə işıqlandırılması səhvdir. Çünki bu insanları avtoritetlərinə təhrik edir, maraq oyadır, həvəsləndirir ki, avtoritetlər kimi məşhur olsunlar. Keçən əsrin ortalarında "qanuni oğru"

adlandırılan insanlarla bağlı məhəyyətdən ibarət idi ki, xüsusi xidmət orqanları kommunist rejiminə qarşı ümumxalq nifrətini azaltmaq üçün kriminal aləminin nümayəndələri ilə sazişə girmişdi. Və onların nüfuz qazanmasında dövlət orqanlarının da rolu var idi. Amma gəlin indi nəzərə yetirək görək ki, indi mətbuatda "qanuni oğrular" bağlı yazılarda nə ortaya çıxır? Axı avtoritetlərlə bağlı yazıların cəmiyyətə nə xeyri var? Bu yazıları oxumayan insanlar nəyi itirir? Əgər bu yazılar maraqlı xatirinə verilsə, onda hansısa şou tipli tədbirlərdə zarafatla onların davranışlarını, jarqonlarını təqlid etmək olar. Və nəticə etibarilə onları şöhrətləndirmək deyil, bu yolun çox pis olduğunu və şərə xidmət etdiyini göstərmək lazımdır. Düşünməli ki, mətbuatda bu cür yazıları işıqlandırmaqla biz nəyi örnək veririk? Yox əgər mətbuat bu yazıları əyləndirmək üçün verirsə, deməli, peşəkarlıq krizisi var. Əgər maraqlandırmayaq üçün verilsə, onda avtoritetləri şöhrətləndirir.

Medianın avtoritetlərlə bağlı xəbər verməsi niyə qınanılır...

Zeynal Məmmədli:
"Kriminal aləmin bu dərəcədə işıqlandırılması səhvdir"

Birmənalı olaraq bu yolverilməzdir".

Qafqazinfo.az saytının rəhbəri Elbrus Ərud isə mövzuya bu cür şərh bildirdi: "Oğru aləmi" ilə bağlı nə zaman mövzu işıqlandırılıbsa, insanlar, qarşı tərəf elə düşünüb ki, bu insanları qəhrəman kimi qələ-

Elbrus Ərud:
"Avtoritetlər, onların yaşayış tərzini həmişə cəmiyyətin əsas maraqlandığı mövzulardan biri olub"

mə vermək, gənclərə nümunə göstərmək olmaz. Amma bu bir danılmaz faktdır ki, avtoritetlər, onların yaşayış tərzini, keçdikləri yol həmişə cəmiyyətin əsas maraqlandığı mövzulardan biri olub. Bu tarixən də belə olub, indi də belədir. 20 ildir ki, onlar haqqında ki-

tblar yazılır, barələrində əfsanələr dolaşır. Cəmiyyət həmişə onlara maraq göstərir, onları sanki ədalət çarçısı, qanunu qoruyan insan kimi görürlər. Buna görə də düşünürəm ki, avtoritetlərdən yazmaq normaldır, maraqlıdır. Üstəlik bu haqda tək biz deyil, dünyanın hər yerində yazır, işıqlandırır. Məgər Amerikada, İspaniyada və digər ölkələrdə avtoritet yoxdur? Bütün dünyada məşhur avtoritetlər var və həmin ölkələrin də mediası onlarla bağlı xəbərlər tirajlayır".

Avropa.info saytının rəhbəri Ruslan Bəşirli: "Biz media mənsubları olaraq xəbər istehsalı ilə məşğuluq. Kriminal aləmlə bağlı xəbərlər isə mən deyirdim ki hər kəs üçün maraqlıdır. Bu bütün dünyada belədir. Azərbaycana gəlin, deyə ki, iki məhbus qaçıb, bunu mətbuat necə işıqlandırmıyın? Bu xəbər verilməyəcəksə, bunun nəyi jurnalistika ol-

du? Və yaxud da 21 ildir həbsdə olan və postsovet məkanının ən nüfuzlu "qanuni oğru"su azadlığa çıxır. Mətbuat nə etsin? Durub prosesi kənardan izləsin? O ki qaldı bu informasiyaların guya gənclərdə kriminal aləmə həvəs oyatmasına filana bu mətbuatdan daha çox ailədə, məktəbdə, nə bilim cəmiyyətdə yaşanan problemdir. Media bu tipli xəbərlərdən qaça bilməz. Amma çalışmaq lazımdır ki, kriminala bağlı xəbərlər daha çox cəmiyyətə informasiya ötürməyə yönümlü olsun. Yeni təbliğat xarakterli olmasın. Düşünürəm ki, son baş verən proseslər zamanı da mətbuat yalnız cəmiyyətə xəbər ötürürdü. Bu xəbərlərdə konkret olaraq cinayət aləmi təbliğ olunmurdu. Ona görə də bu tipli xəbərlərin gənclərin tərbiyəsində hər hansısa mənfi tendensiyaya səbəb olacağını hesab etmirməm"

□ **Xalidə GƏRAY**

Azərbaycanda superpartiya yaradıla bilərmi...

İqbal Ağazadə: "Yeni bir siyasi qurum yaradılarsa..."

Türkiyənin sabiq daxili işlər naziri Meral Akşenerin günlər öncə yaratdığı İYİ Partiya Azərbaycanda da geniş müzakirələrə səbəb olub. Hamıya məlumdur ki, xanın siyasətçi yeni partiyasını 2019-cu ildə ölkəsində keçiriləcək prezident seçkilərinə yönəlik qurub. Təsədüfi deyil ki, bu qurumda vaxtı ilə qarşı ölkədə yüksək postlarda təmsil olunmuş bəzi şəxslər də yer alırlar. Bu da partiyanın nə qədər ciddi müxalif qurum olacağından xəbər verir.

Bir ildən sonra Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkilərinə qədər belə bir super gücün mövcud olub-olmayacağı barədə müxtəlif fikirlər var. Düzdür, M.Akşenerin rəhbəri olduğu qurum bir siyasi partiya deyil. İndiki şəraitdə Azərbaycanda belə bir gücün ortaya çıxması inandırıcı görünür. Amma belə bir şansın tam itirildiyini demək də mümkün deyil, çünki ən azından siyasi qurumların birliyi yaratmaları, yaxud bəzi partiyaların birləşib, bir siyasi partiya adı ilə çıxış etmələri kimi imkanlar qalır.

İndiyə qədər bu cür təcrübələr olub. Müstəqillik illəri ərzində müxalifətin ilk böyük birlikləri 1998-ci ilin prezident

seçkiləri ərəfəsinə təsadüf edir. O zaman Müsavat və AXCP-nin əsasını təşkil etdiyi DemKonqres və bir çox siyasi partiyaların, nüfuzlu şəxslərin qoşulduğu Seçki İslahatları və Demokratik Seçkilər Uğrunda Hərəkat (SİDSUH) yaradılmışdı. O zaman hakimiyyətdən 2-3 il öncə istefa verən eks-spiker Rəsul Quliyev, keçmiş dövlət katibi Lalə Şövkət Hacıyeva, sabiq ədliyyə naziri İlyas İsmayılov kimi əsas fiqurlar keçmiş komandalılarına qarşı müxalifət cəhəndəsində mübarizə aparırdılar. Lakin ciddi güc mərkəzləri olmalarına baxmayaraq, vahid namizəd məsələsində güzəştə gedilməməsi sonunda demokratik düşərgənin məğlu-

İqbal Ağazadə

biyyəti ilə nəticələnmişdi. O zaman heç bir bloka qoşulmayan AMİP lideri Etibar Məmmədov təkbaşına seçkilərə qatılmış və təhlükəli rəqib olmağı bacarmışdı. Bu da müxalifətin həmin seçkidəki uğursuzluğundan doğan günahların birbaşa öz ayaqlarına yazıldığına sübutdur.

1998-ci il seçkilərdən beş il sonra demokratik düşərgəyə nə də vahid güc mərkəzi yaratmağı bacarmış, Müsavatın keçmiş başqanı İsa Qəmbərin

rəhbərlik etdiyi "Bizim Azərbaycan" bloku ilə seçkilərdə əsas rəqib olmuşdu. O zaman da ənənəvi olaraq, E.Məmmədov, L.Şövkət və AXCP sədri Əli Kərimli kimi əsas siyasi fiqurlar İ.Qəmbərin yanında yer almədılar. Nəticə isə göz qabağındadır.

Son olaraq, prezident seçkiləri ilə bağlı müxalifət 2013-cü ildə Milli Şura adında qurumda birləşdilər. Bu dəfə namizəd seçimində ciddi səhvlərə yol verildi. Əvvəlcə, Rusiyada yaşayan kinorejissor Rüstəm İbrahimbəyovun namizədliyi üzərində dayanıldı. Sonradan onun ölkəyə qayıdışının mümkün olmadığı anlaşıldı və bir deputat mandatına görə Ə.Kərimlinin yanından uzaqlaşaraq, Milli Məclisdə oturan tarixçi alim Cəmil Həsənlinin üzərində dayanıldı. Bu və ya digər səhvlər növbəti uğursuzluğu gətirdi.

İndi isə gözlər M.Akşenerin yaratdığı partiyadan sonra Azərbaycan müxalifətinə dikilib. Türkiyədəki bu hadisənin təsirlərinin olub-olmayacağı, müxalifətin birlik üçün hansı addımları atacağı suallar doğurur.

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə Azərbaycanda yeni bir siyasi qurumun yaradılmasına ehtiyac duymur: "Azərbaycanda kifayət qədər

ciddi siyasi partiyalar var, yaranmaq istəyənlər də var. Ölkəmizdə baş verən proseslər geopolitik duruma, ölkə daxilindəki situasiyaya və digər dövlətlərin ölkəmizə olan münasibətinə çox bağlıdır. Biz Türkiyə kimi nəhəng dövlət deyilik ki, hər şey içərimizdə həll olunsun. Bu baxımdan yeni bir partiya ehtiyac olduğunu düşünürəm. Əgər yeni bir siyasi qurum yaradılsa, ora vaxtı ilə hakimiyyətdə təmsil olunan şəxslərin qoşula biləcəyini deyə bilmərəm, qoşula da, qoşulmaya da bilər. Meral Akşenerin yaratdığı partiyanın Azərbaycana təsir edəcəyini düşünürəm. Azərbaycanda seçkilərə qədər yeni bir nüfuzlu siyasi partiyanın yaradılması çətinidir. Ölkədə proses yoxdursa, ayrı-ayrı fərdlərin, qrupların edəcəyi çox az şey var".

ADP sədri Sərdar Cəlalov bildirdi ki, vaxtı ilə iqtidarda təmsil olunan şəxslərin sonradan müxalifətdə siyasi partiyalar yaratma halları Azərbaycanda da olub: "İsgəndər Həmidov da Meral Akşener kimi Əbülfəz Elçibəy zamanında daxili işlər naziri idi. Sonradan Meral Akşener kimi partiya yaratdı. Azərbaycan bu baxımdan Türkiyəni qabaqlayıb. Əksinə Akşener Azərbaycanı yamsılayıb. Bu sıraya İlyas İsmayılov, Rəsul Quliyev, Lalə Şövkət kimi isimlərin adlarını daxil edə bilərik. Azərbaycanda bir çox əsas siyasi partiyalar vaxtı ilə hakimiyyətdə təmsil olunan şəxslər tərəfindən yaradılıb. Meral Akşener o qə-

dər də güclü siyasi qüvvə deyil. Sadəcə MHP daxilində olan bir qrup narazı kəsim partiya yaratdı. Türkiyə siyasətində ciddi yer tutacaqlarını düşünürəm. Yeni bir şəxsin vaxtı ilə hakimiyyətdə təmsil olunması, sonradan yaratdığı partiyanın güclü və ya uzunömürlü olacağına dəlalət etmir. Azərbaycanda da belə olub. Rəsulzadənin birlik haqqında çox gözəl bir fikir var, deyir ki, birlik o yerdə yarana bilər ki, o birliyə daxil olanların hamısı eyni təhlükə ilə üz-üzə olsunlar. İnsanların maraqları müxtəlif olanda heç vaxt bir araya gəlməzlər. Azərbaycan müxalifətinin maraqları bir-birindən olduqca fərqlənir. Biz yaxşı bilir ki, birlik yaratdığımız zamanlarda ölkənin əsas müxalif güc mərkəzinə çevrilməmiş. Yalnız Etibar Məmmədov birliklərə qoşulmama siyasəti yürüdü. O da nəticəsi göz önündədir. AMİP olduqca zəifləyib. Real siyasi birliyin hazırda olmaması müxalifəti zəiflədən başlıca səbəbdır. Müxalifət bir araya gəlməsə, xalq da bir arada olmayacaq. Eləcə də, xalq bir arada olmadığına ciddi siyasi nailiyyətlər qazanılmayacaq. Müxalifətin bir arada olmaması onu göstərir ki, Azərbaycanda demokratiya uğrunda mübarizə getmir. Hər şeyin adını demokratiya qoyanda demokratik mübarizə deyil, o demokratik mübarizə deyil".

□ **Cavansir ABBASLI**

Bölgənin təhlükəsizliyi üçün on illərdir ciddi bəlaya çevrilmiş işğalçı Ermənistan üstəlik, "Metsamor" Atom Elektrik Stansiyası (AES) adlı "zəhərli ilan"ı ağuşuna almaqla daha böyük təhlükələr vəd edir. İrəvan istismar müddəti çoxdan başa çatmış, bu "barıt çəlləyi"ni beynəlxalq səviyyədə aukSIONA çıxarmaqla ac-yalavac vəziyyətdə olduğu bir dönmədə əlavə vəsaitlər əldə etmək istəyir.

Bir müddət öncə belə bir məlumat yayıldı ki, Ermənistanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıq haqqında yeni sazişə əsasən, energetika sahəsində əməkdaşlıq çərçivəsində Ermənistan "Metsamor" AES-i bağlamalı və təhlükəsiz şəkildə istismardan çıxarmalıdır.

Ancaq son günlər məlum öldür ki, İrəvan növbəti dəfə vədindən boyun qaçıraraq Aİ ilə sazişi imzalamayacaq. Hər halda, ortada Rusiya amili var. Xüsusilə də Rusiyanın baş naziri D. Medvedevin İrəvana son səfərinin ardınca Aİ ilə nəzərdə tutulan sənədin imzalanacağı inandırıcı görünür. Belə olan təqdirdə "Metsamor" təhlükəsinin bölgəni təhdid etdiyi barədə mövzunun daha bir müddət aktual olacağını deyə bilərik.

Ermənistanın avropalı tərəfdaşlarının Ermənistan atom elektrik stansiyasını bağlamaq təklif və tələbləri yenilik deyil. Bu tələb Ermənistanın hələ 2013-cü ildə imzalamaya hazırlaşdığı, lakin son anda imtina etdiyi Avropa İttifaqı ilə assosiasiya sazişində nəzərdə tutulurdu. İrəvan stansiyasını bağlamaq və 2020-ci ilədək yeni stansiya tikmək öhdəsini üzərinə götürmüşdü. Ancaq yeni sazişdə yeni elektrik stansiya tikmək müddəəsi yoxdur.

2014-cü ildə Ermənistan hökuməti "Rosatom" dövlət korporasiyasına daxil olan "Rusatom Service" səhmdar cəmiyyətinin himayətində "Metsamor"un ikinci enerji blokunun istismar müddətini 10 il (2026-cı ilədək) artırmaq layihəsini qəbul etmişdi. Layihənin həyata keçirilməsi üçün Rusiya hökuməti Ermənistanı 270 milyon dollar məbləğində kredit və 30 milyon dollar qrant ayırmışdı.

Bu ayın əvvəlində məlum oldu ki, Rusiya Metsamor AES-i nüvə yanacağı ilə təmin edəcək. Məlumatla görə, TVEL Metsamor AES-i 100 faiz yanacaq ilə təmin edəcək.

Azərbaycan, İran və Türkiyənin rəsmi dövlət qurumları AES-in fəaliyyətinin qonşu dövlətlərin ekoloji vəziyyətinə ziyan vurduğu haqqında səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar qarşısında onun istismarının birdəfəlik dayandırılmasına dair dəfələrlə məsələ qaldırıblar.

Ermənistanın araşdırmaçı alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, "Metsamor" AES SSRİ dövründə həm də Azərbaycanla

Gürcüstanı elektrik enerjisi ilə təmin etmək məqsədilə inşa olunmuşdu: "Bu gün demək olar ki, sənayeye malik olmayan Ermənistanın özünün "enerji nəhəngi" olduğunu sübut etməsinə ehtiyac yoxdur. Onun enerji satacağı

indi Ermənistanın rəhbərliyi belə bir təhlükə qarşısında nə edəcəyi haqda düşünsün"-müəllif yazırdı". Ekspert bildirdi ki, AES-i yeniləyib tam istismara vermək üçün indi daha 300 milyon dollar pul lazımdır: "30

"Biz niyə "Metsamor"u

AES-i vuracağıımızla

hədələməyəək?"

Ermənistan ərazisindəki "barıt çəlləyi" ilə öz taleyini də sual altında qoyur; məqsəd böyük pullar əldə etməkdir, amma...

Qafar Çaxmaqlı

"Metsamor" AES 1980-ci ildə işə salınıb. 1988-ci il zəlzələsindən sonra stansiya dayandırılıb və yenidən 1995-ci ildə işə salınıb. Hazırda birinci blok dayandırılıb, ikinci blokun istismar resursu isə 2019-cu ildə tükənmişdir. Ermənistanda istehsal olunan elektrik enerjinin 45 faizi Metsamor atom stansiyasının payına düşür.

Bu ayın əvvəlində məlum oldu ki, Rusiya Metsamor AES-i nüvə yanacağı ilə təmin edəcək. Məlumatla görə, TVEL Metsamor AES-i 100 faiz yanacaq ilə təmin edəcək.

Azərbaycan, İran və Türkiyənin rəsmi dövlət qurumları AES-in fəaliyyətinin qonşu dövlətlərin ekoloji vəziyyətinə ziyan vurduğu haqqında səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlar qarşısında onun istismarının birdəfəlik dayandırılmasına dair dəfələrlə məsələ qaldırıblar.

Ermənistanın araşdırmaçı alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, "Metsamor" AES SSRİ dövründə həm də Azərbaycanla

ciddi müştərisi də yoxdur. Məsələ pulun başındadır. Köhnəlmiş, istismar müddəti başa çatmış və onun müasir tələblərə cavab verməyən bloklarını heç cür yeniləmək mümkün deyil, Yaponiyadan dəvət olunmuş mütəxəssislər də ona xərc qoymağın mümkün olmadığını bildiriblər. Keçənlərdə erməni "Haraparak" qəzetində "Azərbaycanın atom bombası" adlı yazı dərc olunmuşdu. Orada da göstərilirdi ki, bu AES Ermənistanı deyil, Rusiyaya lazımdır, həm də bu stansiyanı partlatmaqla Azərbaycan bir anın içində Ermənistanı məhv etmək imkanını əlində saxlamaqdadır. Yazıda qeyd olunurdu ki, AES partladılarsa, Ermənistanın bütün ərazisi radiasiyalı bölgəyə çevriləcək, nəticədə bütün ermənistanlılar buradan məcburən köçürüləcək. "Amma hazırda bu, mümkün deyil. Heç bir ölkə bu qədər qaçqını, milyonlarla əhalini öz ərazisinə buraxmayacaq. Üstəlik, onlar radioaktiv təhlükə daşıdıqlarına görə heç yaxın qoyulmayacaq. Qoy

aprel 2015 ildən başlayaraq bu günə qədər o daxili şəbəkəyə 7,5 milyard kilovat saatdan artıq elektrik enerjisi verib. Hər il təxminən 1,3 milyard kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal olunur, bəziləri isə İrana ixrac edilir. Xərçə borcunu ödəmir. İrəvandan olsa, onu dərhal bağlayar, çünki onun həm Ermənistan, həm də bölgə dövlətləri üçün təhlükə mənbəyi olduğunu bilir və onun fərqi dedir. Amma Rusiya "Metsamor"-un bağlanması istəmir. Ermənistan Rusiyadan AES üçün aldığı kreditləri də verə bilmədiyindən belə bir şərt də qoya bilmir. Azərbaycan üçün nə dərəcədə təhlükəli olduğunu deməyə ehtiyac belə yoxdur. Buara Çernobıl bənzər bir partlama baş versə, bütün bölgə, o cümlədən Naxçıvan fəlakət yeri olacaq. Amma bir erməni müəllifinin dediyi kimi, Azərbaycan buranı ermənilər üçün təhdid ünsürünə də çevirə bilər. Qriqor Emin Teryan adlı bir müəllif görün nə yazır: "Metsamor" AES-dir. Naxçıvanda yerləşdirilmiş "Smerç" qurğusu ilə onu istənilən an partlatmaq mümkündür. Və Ermənistanın bu təhlükənin qarşısını almaq imkanı yoxdur. Hər halda, keçən ilin yazında hər birimiz belə zərbələrin şahidi olduq. Apreldə belli oldu ki, bu, mümkünsüz deyil". Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, düşmənlər ölkə bəzən bizi Mingəçevir su anbarını vurmaqla təhdid edir: "Biz niyə "Metsamor"u vuracağıımızla hədələməyəək?"

□ Cavid TURAN

Abbasqulu Ağa

Bakıxanovun qaz borcu

Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Və ya gürcü kilsələrinə qaz verən Azərbaycan hökuməti Qubadakı tarixi məscidə nədən ögey münasibət bəsləyir?

Böyük şəxsiyyət, tarixçi Abbasqulu Ağa Bakıxanovun xatirəsinin əbədiləşməsi üçün tikilmiş məscidin qazı kəsilib. Söhbət Qubada yerləşən "Səkinə xanım" məscidindən gedir. Bir qədər əvvəl məlum oldu ki, 6 min manat borcu yığıldığı üçün məscidin qazını kəsiblər. Məscidin dindarları bununla bağlı kampaniya başlatdı, sosial şəbəkələrdə qaz sayğacının kodu yayıldı. Bundan sonra imkanları insanlar Bakıdakı ödəmə aparatları vasitəsilə Quba dindarlarının ibadət etdiyi məscidin qaz borcunu ödəməyə başladılar. Öyrəndiyimə görə, artıq qaz pulu borcunun bir hissəsini xeyriyyəçilər ödəyib, məscidə qaz xətti də açılıb.

Yeri gəlmişkən, bu, ilk hadisə deyil. Bundan əvvəl daha bir neçə məscidin oxşar problemi olub, elektrik və qaz xətti borca görə bağlanıb. "Səkinə xanım" məscidinin isə könüllü ianələr hesabına borcunun böyük qismi ödənilsə də, aldığı məlumatla görə, hazırda 2298 manat borc hələ də qalır.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda ibadət ocaqlarına dövlət tərəfindən illik 5 min kubmetr qaz limiti verilir. Ancaq bunun üçün məscidin və ya ibadət ocağının icmasının qeydiyyatının rəsmiləşməsi lazımdır. "Səkinə xanım" məscidi isə hələ qeydiyyatdan alınmayıb. Ancaq bu qaydanın özü də absurddur. Tarixi abidə olan məscidin yalnız icma olduğundan sonra qaz ala bilməsi özü də gülməlidir. Çünki istənilən halda bu tikili tarixi abidə olaraq Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin müvafiq qurumu tərəfindən mühafizə olunur.

Yeri gəlmişkən, "Səkinə xanım" məscidini 1854-cü ildə böyük Azərbaycan yazıçısı və tarixçisi Abbasqulu ağa Bakıxanovun xanımı Səkinə xanım tikdirib. Səkinə xanım bu məscidi həyat yoldaşının xatirəsinə əbədiləşdirmək üçün tikdirib. Ancaq sovetlərin din qadağası zamanı, 1930-cu illərdə məscid bağlanıb və ətrafındakı mədrəsə və köməkçi binalar sökülüb. Bir müddət məscidin binasından anbar kimi istifadə olunub, daha sonra burada tikiş sexi açılıb. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra məscid yenidən dindarların istifadəsinə verilib. Məscid bərpa olunub və dindarların ixtiyarına verilib.

Gürcüstanda ibadət ocaqlarını pulsuz qazla təmin edən ölkədə tarixi məscidin qazsız qalması üzücüdür. Əlbəttə, qanunun tələbləri aydındır, ancaq 26 ildir fəaliyyət göstərən və tarixi abidə olan məscidin qaz təminatı məsələsinin bu günə qədər həll olunmamasının özü də bir ayıbdır. Bir məscidə və ya tarixi abidəyə qaz vermək üçün orda mütləq icmanın təşkil olunmasını gözləməyə gərək yoxdur, onu da unutmaq olmaz ki, qaz, yeni istilik olmasa bir neçə ilə boş bina rütubətdən deformasiya ola bilər. Ən maraqlısı da odur ki, mediada və sosial şəbəkələrdə kampaniya başlandılsa belə yerli hakimiyyət orqanları heç bir reaksiya verməyib.

Əlbəttə, "İslam Həmrəyliyi ili"ndə neft-qaz ölkəsində bir ibadət ocağının qazsız qalması, yumşaq desək, ayıbdır. Çünki biz ölkə olaraq qonşu Gürcüstanda belə ibadət ocaqlarını (məscid və kilsələri - K.R.) qazla pulsuz təmin edən ölkəyik. Ancaq eyni həssaslığı öz ölkəmizə göstərə bilməyən hökumət rəsmilərinin olması həm də dini mövzuya, xüsusən də məscidlərə münasibətdə laqeydlərdən xəbər verir.

Prezident seçkinə təxminən bir ilə yaxın müddət qalsa da artıq bir neçə iddiaçının adı bəllidir. Həm ənənəvi müxalif düşürgədən namizədlər açıqlanıb, həm də vaxtı ilə indiki hakimiyyətdə təmsil olunan və hazırda xaricdə yaşayan tanınmış personaların bəziləri fərdi olaraq namizədlərini indidən elan ediblər. Bunlar eks-spiker Rəsul Quliyev və keçmiş deputat Hüseyn Abdullayevdir. Baş nazirin sabiq birinci müavini Abbas Abbasovun da namizəd ola biləcəyi barədə ara-sıra məlumatlar yayılır. Müxalifət partiyalarından isə İsa Qəmbər, Əli Əliyev və Tural Abbaslı namizəd olacağı bəyan edilib.

Bəs iqtidar üçün seçkidə bu personalardan hansı daha təhlükəli sayıla bilər.

Politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, Azərbaycanın seçkiqabağı atmosferi hələlik susqun xarakterə malikdir, bəlli bir dinamizm qazana bilmir. Bu nöqtəyi-nəzərdən də hakimiyyətə rəqib düşürgədə bütün şəxslərin imkanları az qala bərabər görünür. Onlardan kimisə ciddi şəkildə fərqləndirmək üçün ciddi əsaslar hazırda yoxdur. Lakin namizədlərin hər biri çox iddialı çıxış edir: "Xüsusilə Rəsul Quliyevlə Əli Əliyev iddialıdır. Əli Əliyev hətta özünü favorit hesab edir. Rəsul Quliyev çox iddialı olsa da ölkəyə dönməsi, seçkilərdə qeydə alınması kimi bir sıra problemlə məsələlər onun önünü kəsməkdədir. Eləcə də bu sözləri Hüseyn Abdullayev haqqında da demək olar".

Həmsöhbətimiz düşünür ki, müxalifət düşürgəsində namizədləri elan edilən

Qabil Hüseynli

Prezidentliyə iddialılar -

"İqtidar üçün təhlükəlisi varmı..."

"Xarizmatik, cəmiyyətin bütün kateqoriyalarını özünə cəlb edə bilmək imkanlarına malik, hökuməti təşviş salan alternativ yoxdur" - politoloq

şəxslər həm seçki qabağı təbliğat-təşviqat məsələlərində, həm də ümumiyyətlə əhalinin bəlli hədəflərə yönəldilməsi istiqamətində kifayət qədər potensiala malikdirlər: "Potensiallardan heç də nahaq yerə danışmıram. Çünki seçki resursları bir çox qollara ayrılır. Bunların içərisində maliyyə də var, namizədin xarizması məsələsi, cəmiyyətdə tanınması məsə-

lesi var. Digər kriteriyalar da mövcuddur. Hər halda bu meyarların olması çox vacibdir. Bu nöqtəyi-nəzərdən yanaşdıqda adları çəkilən müxalif düşürgənin nümayəndələri və xaricdə yaşayan iddiaçıların içərisində bu kriteriyaların hamısına dolğun cavab verən şəxsə rast gəlmək çox çətindir. Hər dəfə prezident seçkilərinin mürəkkəbliyi artır, iştirak edən şəxslər

dən həm daha ciddi hazırlıq səviyyəsi, həm də yuxarıda dediyimiz resurslara malik olmaq şərti ciddi surətdə tələb olunur. Elə seçkiqabağı təbliğatın qurulması kifayət qədər maliyyə resurslarının cəlb edilməsini tələb edir ki, bu resurs ənənəvi müxalifət düşürgəsindən olan namizədlərin heç birində yoxdur. Üstəlik xarizma məsələsini xüsusilə qabartmaq istərdim. Hələ ki, əhali arasında kifayət qədər xarizmaya malik və demək olar cəmiyyətin bütün

aşağı enib. Bu gün ictimai-siyasi həyatda ciddi sakitlik və ictimai-siyasi proseslərə münasibətdə qeyri-aktivlik hiss edildiyindən bu saat kiminsə xarizmatik bir lider kimi xalqın içərisində nüfuz qazana biləcəyindən danışmaq o qədər asan deyil. Bunu həm partiyalara, həm də qeyri-partiyalı iddiaçılara aid edirik. Hər halda ölkədə seçki mühitinin özünün ab-havası da çox şeyi müəyyən edir. Buraya seçki mühitinin demokratikliyi, seçkidə

təşkil edə biləcək, iqtidarı təşvişə sala, ona ciddi problemlər yarada biləcək namizədlər yox dərəcəsinədir. Olan namizədlərin gücü zəifdir, iqtidarı qorxuya salacaq səviyyəde deyil".

Q.Hüseynli vurğuladı ki, iddiaçılardan Hüseyn Abdullayev və iddiaçı olacağı barədə söhbətlər yayılan Abbas Abbasovun digərlərindən maliyyə resurslarına görə fərqi ola bilər: "Ancaq onların maliyyəsinin olması hər şeyin onların xeyrinə olması demək deyil. Abbas Abbasovun Azərbaycanın Qarabağ probleminə mənfi mövqedə olan, işğalçı Ermənistanla hərbi müttəfiq olan bir dövlətin çetiri altında olması bəllidir. Əvvəla, həmin dövlətin Abbas Abbasovu hakimiyyətə gətirməsi imkanları çox zəifdir. İkincisi, həmin dövlətə sığınması faktoru Abbas Abbasovun Azərbaycan xalqı tərəfindən dəstəklənəcəyi ehtimalını minimuma endirir. Xalq torpağını işğal etmiş Ermənistanın hərbi müttəfiqi olan bir dövlətə bağlı adama səs verməz. Hüseyn Abdullayevin isə xaricdə yaşaması onun seçkilərdə iştirakına mənəvi olacaq hər halda".

Politoloq hesab edir ki, seçkilər yaxınlaşanda hökumətə daha ciddi rəqib kimi indi heç kimin ağına gəlməyən gənc bir namizədin çıxması mümkündür. Proseslərin gedişindən asılı olaraq protest elektoratını özünə cəlb edə biləcək namizədin meydana çıxması biləcəyi istisna olunmur.

□ **Etibar SEYİDAĞA**

"Varlığı bilinməyən partiyaların qeydiyyatı ləğv edilməlidir"

Müxalifətçi partiya sədri "Siyasi partiyalar haqqında" Qanuna dəyişiklik istəyir

"Siyasi partiyalar haqqında" qanuna dəyişikliklərə hazırlıq getdiyi barədə "Yeni Müsavat"ın 3 ay öncə verdiyi xəbər rəsmi təsdiqini tapıb. YAP icra katibinin müavini, Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov Trend-ə bildirib ki, "Siyasi partiyalar haqqında" qanuna dəyişiklik üçün təkliflər hazırlanıb.

Komitə sədri bildirib ki, dəyişikliklər siyasi partiyalarda şəffaflığın artırılması, yeni maliyyə mənbələri və maliyyənin haraya sərf olunması ilə bağlıdır. O deyib ki, Azərbaycanda bir sıra siyasi partiyalar boş hesabat verirlər, bir sıra partiyalar isə ümumiyyətlə, hesabat vermirlər, bəziləri isə hesabatı düzgün vermirlər. Bu partiyalar barəsində məsələ hüquqi yolla tənzimlənməlidir.

S.Novruzov qeyd edib ki, təkliflər İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsində müzakirə olunacaq: "Müvafiq strukturlarla da bununla bağlı müzakirələr aparılır, komitədə müzakirə olunduqdan sonra Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunacaq".

Hakimiyyətə qarşı sərbəst mövqedə olan müxalif Azərbaycan Demokrat Partiyasının sədri Sərdar Cəlalov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında heç bir fəaliyyəti illərlə müşahidə etməyən, varlığı ilə yoxluğu bilinməyən partiyaların qeydiyyatının ləğvinin tərəfdarı olduğunu bildirib. S.Cəlalov qeyd etdi ki, qanuna ediləcək dəyişiklik təklifləri partiyalara da tanışlıq üçün göndərilməlidir: "Hesab edirik ki, maliyyə hesabatı məsələsi dövlət büdcəsindən maliyyələşən, yeni par-

lamentdə təmsil olunan partiyalardan tələb olunmalıdır. Qanunda bu barədə xüsusi qeyd olmalıdır ki, dövlət büdcəsindən maliyyələşən partiyalarla, parlamentdə təmsil olunmayan və dövlətdən maliyyələşməyən partiyalara eyni yanaşma tətbiq olunmasın. Dövlət partiyaya bir qəpik də olsun vəsait vermirsə, vermədiyi vəsaitin maliyyə hesabatını hansı məntiqlə tələb etməlidir? Olmayan maliyyənin hesabatı necə verilməlidir? Ona görə də mütləq bu məqam qanunda əksini tapmalıdır".

ADP sədri eyni zamanda hesab edir ki, illərlə heç bir fəaliyyəti olmayan, adı olub özü əslində olmayan partiyaların qeydiyyatının ləğvi isə qanunda əksini tapmalıdır: "Mən də bunun tərəfdarıyam. Azərbaycanda 54 partiya Ədliyyə Na-

Sərdar Cəlalov

zirliyi tərəfindən qeydə alınıb. Qeydiyyatda olan partiyaların yarısından çoxu adı olub, fəaliyyəti olmayan siyasi təşkilatlardır. Onlar heç bir işlə məşğul deyillər. Bu baxımdan dünyanın çox ölkələrində iki il belə "fəaliyyət" göstərən partiyaların qeydiyyatı avtomatik olaraq ləğv edilir. "Siyasi partiyalar haqqında"

qanuna ediləcək dəyişikliklərdə məhz bu məqamlar konkret şəkildə əksini tapmalıdır. Konkret müddət ərzində heç bir fəaliyyəti olmayan partiyaların qeydiyyatı avtomatik olaraq qüvvədən düşmüş sayılmalıdır. Dövlət qeydiyyatından keçmiş 54 partiyanın yarısından çoxunun adları belə, cəmiyyə-

tə bəlli deyil, elələri var ki, heç vaxt qurultay keçirməyiblər. Bu gün cəmi 5-6 partiya az-çox fəaliyyət göstərir, Azərbaycanda və dünyada baş verən proseslərlə bağlı mövqeyini ortaya qoyur. Əgər biz bu gün 54 dövlət qeydiyyatında olan partiyadan cəmi onunun adını real fəaliyyət göstərən partiya kimi saya bilmiriksə, deməli, doğrudan da həmin 54 partiyanın təxminən 40-ının sadəcə adı Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatda var. Əgər bir partiyanın ki, sədri hələ bu günə qədər ağızını açıb bir hadisə ilə bağlı heç bir fikir bildirməyib, deməli yox kimidir. Ona görə də belə partiyaların hamısının dövlət qeydiyyatı ləğv olunmalıdır. Amma bu barədə qərar qəbul edilərkən az-çox fəaliyyəti olan müxalif partiyalar hədəfə alınmamalıdır. Biz də dəfələrlə bəyan etmişik ki, süni şəkildə partiya çoxluğu yaradılmamalıdır və varlığı görünməyən partiyaların qeydiyyatı ləğv edilməlidir. Artıq keçid dövrü arxada qalıb, pis-yaxşı 26 ildir Azərbaycanda siyasi həyat yaşayırıq və süni şəkildə partiya çoxluğu görüntüsünə ehtiyac yoxdur. Dövlət qeydiyyatında olan elə partiyalar var ki, özləri real həyatda olmadığı kimi sədrləri belə həyatda deyillər, ölüblər, amma adları partiya sədri kimi hələ də qalır. Belə partiyaları Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyatda saxlaması məntiqsizlikdir".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Bəs otkata nə deyək

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Başçısı dilimizdə güc-bəla ilə fikirlərini çatdıran idarənin dəhşətli, cahansümul, gərgin əməyi sayəsində zəhmətkeşlərimizə növbəti dilçilik kəşfləri, türkün sözü, sunuldu. İndən belə deyəsən kompüter mausuna bələdçi deməliyik. Bələdçiyə də yəqin nazir deyərik. Nazirə isə baxan. Ələbaxan mənasında yox, yəni xalqın güzəranına baxan.

Özü də bu cür dil problemlərimizin tarixi minilliklərə gedib çıxır. "Gəlinə ayran demədim, mən Dədə Qorqud, Ayrana doyran demədim, mən Dədə Qorqud" - yəqin bu söhbət yadınıza gələr. Mirzə Cəlilin bir əsərində isə ziyalı yoldaşlar bir evdə toplaşsınlar balıq yesinlər, bu zaman aralarında mübahisə düşür ki, "balıq" yazmaq doğrudur, yoxsa "balıx", balıq qalır ortada soyuyur. Leninin adına çıxılan bir sovet aforizmi vardı dil haqda: "Dil insanlar arasında ən önəmli ünsiyyət vasitəsidir". Bəlkə ünsiyyət vasitəmizdəki problemlər üzündən biz cəmiyyət olmağı, sosiallaşmağı bacarmırıq? Dil tapmırıq bir-birimizlə. İqtidar müxalifətlə, müxalifət müxalifətlə, cəmiyyət dövlətlə... dil tapmır. Heç biz dilimizin adını da dəqiqləşdirə bilmirik. Biri deyir, Azərbaycan dilidir, o biri deyir, türk dilidir, üçüncü azəri türkcəsi damğasını yapışdırır, dördüncü moltanı, beşinci...

Sevindirici haldır ki, buna nisbətə maşın sürən adamın danışması problemi asanlıqla yoluna qoyuldu. Bir həftəlik gərgin dartsımalardan, saçıyoldu, diştökdü, ağızıyumu, gözçixartdı müzakirələrdən sonra polis idarəsi geri çəkildi. Camaata icazə verdilər ki, maşın sürəndə danışsınlar.

Ancaq hər ehtimala qarşı, siz bir az yavaşdan danışın. Necə deyirlər, timsahlar uça bilmir, ancaq rəhbərlik deyirsə - uçurlar, sadəcə bir az alçaqdan uçurlar. Məndən olsa, ümumiyyətlə, maşın sürməyi qadağan edərdim, çünki gündə nə qədər qəza olur, camaat qırılır.

Danışmaqda xeyir yoxdur. Ata sözü də var bu temada: "Danışmaq gümüşdürsə, susmaq qızıldır". Başını aşağı sal, həyatını yaşa. Palaza bürün, elnən sürün. Görün nə gözəl hikmətlər yatır burda. "Elnən sürün" sürünmək mənasında deyil özü də. Burda gələcəkdə uçan palaz texnologiyası yaradılması, palazı sürüb el arasında dolaşmaq öncəgörmə edilmişdir. Proqnoz yazma bilərəm, özünüz bilirsiniz ki, artıq dənəndən Artur müəllim bunu qadağan edibdir. Yeri gəlmişkən, kabinet bəzi yad adlara qadağa qoyubdur, bunların içində Artur adı yoxdur, çünki Artur - qədim türk sözü olub "Ər, dur" deməkdir. Durub yurduna yiyə çıxan ərlərə qədimdə Ərdur deyirmişlər. Əsrlər boyu dəyişilib, Artur olub, ingilislər-zadlar da bizdən oğurlayıblar. Utanmırırlar.

Başımız belə ciddi işlərə qarışır, arada xırda oğurluqlara diqqət eləmirik. Məsələn, dəmiryolunda siqnal aparatları alınmasında tək bir əməliyyatda 100 milyon dolları qatlayıb ciblərinə qoyublar. Ziya müəllimin vaxtında olmuşdur bu söhbət. Əməliyyatın qısa məzmunu belədir: İsveçrə şirkəti dəmiryolu qurğularını satmaq üçün bizim nazirliklə çirkli razılaşmaya girib. 380 milyon dollarlıq əməliyyatın gerçək dəyəri əslində 280 milyon olub. Qalanı sənədlərdə göstərsə də İsveçrəyə getməyib, burda axıb cibəşdanlara. Məni narahat edən bu deyil. Cəhənnəmə ki. Malına düşdü talan, sən də bir yandan tala. Dövlətin malı dənizdir, onu yeməyən donuzdur. El üçün xərclənən pul kor olar. Mən ona dilxoram ki, bu cür əməliyyatların dilimizdəki adı dəqiq tapılmayıbdır. Biri "şapka" deyir, başqası "otkat". Nazirlər Kabinetinin terminologiya komissiyası niyə buna da əncam çəkmir? Biz istəyirik pullarımızın oğurlanması milli dilimizdə olsun, ana laylası, baba nəsihəti, dədə öyüdü, nənə şapalağı kimi canımızı isitsin. Yoxsa otkat belə getdi, şapka belə gəldi, korrupsiya filan oldu... Buna son qoyulmalıdır. Korrupsiyanı nəzərdə tutmuram, yanlış anlaşılmasın.

Xəbər verildi ki, noyabrın 24-də Brüsseldə Avropa Birliyinin (AB) növbəti sammiti keçiriləcək. Sammitdə qurumun "Şərq tərəfdaşlığı" proqramına üzv ölkələrin rəhbərlərinin qatılması da gözlənilir. Həmin toplantı çərçivəsində AB ilə Ermənistan arasında ikitərəfli çərçivə sənədinin imzalanacağı deyilsə də, artıq məlumdur ki, bu, baş verməyəcək.

Ermənistanda səbəbin texniki xarakterli olduğu iddia edilsə də, əslində başqa, siyasi və iqtisadi xarakterli motivlərin rol oynadığı da istisna olunmur. Məsələn, "Yeni Müsavat"ın son saylarının birində qeyd elədiyimiz kimi, sənəddə İrəvan qarşısında qəzalı vəziyyətdə olan Metsamor AES-in bağlanması tələbi var. Bu bəndə isə Ermənistanda ictimaiyyət və müxalifət səviyyəsində ciddi etiraz edilir.

Səbəb də o göstərilir ki, o halda işğalçı ölkə enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı ciddi problemlərlə üzləşə bilər. AES-in bağlanması həmçinin, onun əsas istismarçısı olan Rusiyanın da marağında görünür. Hər necə olmasa, Metsamor AES satelitin Ermənistanı Kremlə bağlayan mühüm tellərdən biridir.

Bundan əlavə, bəzi məlumatlara görə, Ermənistan AB ilə ikitərəfli anlaşma sənədində Qarabağla bağlı məsələnin həll formulu kimi "öz müqəddəratını təyin etmə" prinsipinin də əks olunmasına çalışır. Bu isə təbii ki, Azərbaycanı qane edə bilməz. Rəsmi Bakı bununla bağlı öz birmənalı mövqeyini artıq prezident İlham Əliyevin dilindən bəyan edib: Azərbaycanla imzalanacaq ikitərəfli sazişdə dövlətlərin ərazi bütövlüyünün toxunulmazlığı prinsipi əksini tapmalıdır. Əgər Ermənistanla sənəddə fərqli yanaşma olsa, bu, Bakının mövqeyinə də təsir edə bilər.

Yeri gəlmişkən, İlham Əliyev Brüssel sammitində iştirak edəcəyini də bildirib.

Yəqin ki, Ermənistanla tərəfdaşlıq sənədi daha tez imzalanacaq. Bunu AB-nin genişlənmə və qonşuluq siyasəti üzrə ali komissarı Yohannes Hanın hər iki məsələ ilə əlaqədar dünən verdiyi açıqlamalar da təsdiqləyir. Belə ki, o, Ermənistanla sazişin noyabrın 24-də AB-nin sammitində deyil,

Brüssellə Strasburq arasında: Bakı üçün kritik 2 ay

İlin sonunadək Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın formatı dəqiqləşəcək; təşkilatın Ermənistanla sənədin imzalanmasını ertələməsində Azərbaycan faktoru - yola davam, yoxsa tamam? Avropa Şurasının Bakıya verdiyi bir aylıq möhlet də ilin sonunda bitir...

"bir azca sonra, lakin mütləq imzalanacağını" deyibse, Azərbaycanla tərəfdaşlığa dair danışıqların yaxın iki ayda başa çatmalı olduğunu söyləyib.

Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə o, Tallində keçirilən "Şərq tərəfdaşlığı"nın 4-cü biznes-forumunda bildirib. Yəni, Azərbaycanla çərçivə anlaşması təxminən ilin sonuna yekunlaşmalıdır. Demək, Azərbaycanın bir daha öz əsas şərti ilə bağlı situasiyaya qiymət vermək imkanı olacaq - hərçənd, AB-nin Azərbaycan və Ermənistanla çərçivə sənədləri eyni tarixdə imzalayacağını da tam istisna etmək olmaz.

O da maraqlıdır ki, AB yetkilisi Ermənistanla sazişin ertələnməsinin konkret hansı səbəbdən baş verdiyinə aydınlıq gətirməyib. Ali komissar yalnız onu əlavə edib ki, "Ermənistanda islahatlar üçün büdcə vəsaitlərinin ayrılması şərtləri olduğuna sərt olacaq və çatışmazlıqların heç biri nəzərdən qaçmayacaq".

Azərbaycana gəlincə isə Yohannes Han bunu da deyib ki, hazırda danışıqlar davam edir: "Müəyyən vaxt tələb olunurdu ki, anlaşmanın hansı sferaları əhatə edəcə-

yi dəqiq müəyyənləşdirilsin. Əminəm ki, anlaşma növbəti iki ayda əldə olunacaq".

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanla yeni anlaşma sazişi 1996-cı ildə imzalanmış tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqda sazişi əvəz etməlidir. Bu isə həm Avropa Birliyinə, həm də Azərbaycana imkan verəcək ki, ümumi hədəfləri və problemləri daha çox nəzərə alaraq əməkdaşlığa davam eləsinlər.

AB ilə çərçivə sazişinin imzalanması sözsüz ki, ölkəmizin Avropa ilə, bütövlükdə Qərblə münasibətlərə önəm verdiyinin nümayişi olacaq. Bunu ən əvvəl milli maraqlarımız, o sırada Dağlıq Qarabağ məsələsinin ədalətli həll zərurəti dikte edir.

Əksinə, xüsusən də Ermənistanın təşkilatla çərçivə sənədi imzalaması fonunda Azərbaycanın hansısa səbəbdən eyni addımı atmaması işğalçıya yaxşı bir sürpriz olardı - təbii ki, Qarabağ şərti təmin olunmayacağı halda. Bu şərti isə AB qəbul etməyə bilməz. Çünki Avropa Parlamentinin (AB-nin əsas orqanı) Ermənistanı işğalçı kimi tanıyan qərarı var.

O da maraqlıdır ki, məhz bu ərafədə mənzil-qərarğa-hı Strasburqda olan Avropa

Şurasının Nazirlər Kabineti həbsdə olan REAL sədri İlqar Məmmədovun işi ilə bağlı noyabrın 29-dək Azərbaycana möhlet verib. Bu da Bakının Brüssellə anlaşma sənədinə dair müzakirələrin pik dövrünə təsadüf edəcək. Narahatedici məqam odur ki, bu dəfə də anlaşma olmasa, yəqin ki, məsələ Avropa Şurasının gələn ilin əvvəlində (yanvarda) keçiriləcək qış sessiyasına çıxarılacaq - nə vaxt ki, faktiki, Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında çərçivə sənədi ilə bağlı müzakirələr də yekunlaşmalıdır.

Əlbəttə ki, Azərbaycanın düşmənləri çox istərdilər ki, İlqar Məmmədovun işinə görə Bakı-AB danışıqlarına da zərbə dəysin və Azərbaycan həm Avropa Şurasından çıxarılsın, həm də Avropa Birliyi ilə anlaşma sənədi baş tutmasın.

Yəqin ki, rəsmi Bakı bütün bunların fərqindədir və o, Avropa Şurasının möhletini ilə bağlı yekunda düşmən çevrələri məyus edəcək bir qərarı alacaq. Bununla da Azərbaycan Brüssellə Strasburq arasında seçim ələməli olmayacaq. Həm AB ilə həm də Avropa Şurası ilə konstruktiv əməkdaşlığa, yola davam edəcək.

□ Siyasət şöbəsi

Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin oktyabrın 16-da Cenevrədə baş tutan görüşü, görüşün yekunu olaraq ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri ilə birgə qəbul edilən bəyanat təmas xəttindəki situasiyaya pozitiv anlamda, demək olar, təsir göstərmədi. Görüşdən az sonra artan erməni təxribatları və bu təxribatların nəticəsi olaraq, daha çox işğalçı tərəfin verdiyi canlı itkilər Ermənistanın hazırkı rəhbərliyi ilə hansısa səmərəli sülh anlaşmasının mümkünsüzlüyünü bir daha ortaya qoydu.

Başqa sözlə, konflikt zonasında müharibə riski əvvəlki tək böyük olaraq qalır. Doğrudur, hərbi əməliyyatlar üçün ən əlverişli sayılan yay-payız mövsümü (mart-oktyabr) başa çatmaqdadır. Lakin hansı fəsil olur-olsun, ərazisinin 20 faizi işğal altında olan Azərbaycan BMT Nizamnaməsini, Dağlıq Qarabağa dair BMT qətnamələrini əsas götürüb təcavüzkar istənilən hərbi yolla cəzalandırmaq hüququnu özündə saxlayır.

Münaqişə bölgəsində silahlı qüvvələrimizin davam edən hərbi təlimləri də öncəliklə buna bir işarə, işğalçı tərəfə isə xəbərdarlıqdır. Özü də hərbi təlimlər ən son alınan si-

lahlar və müasir döyüş sistemlərinin sınaqlarını da özündə ehtiva edir.

Məsələn, bu günlərdə Belarusun Qomel vilayətində "Polonez" reaktiv yayılım atəşi sisteminin modernizə olunmuş variantının sınağı keçirib. Məlumatı Belarus Müdafiə Nazirliyi yayıb. Artıq xəbər verildiyi kimi, Azərbaycanın Belarusdan "Polonez" sistemlərini almasına dair razılışma əldə edilib. Bu barədə müdafiə naziri Zakir Həsənovun az öncə Minskə səfəri zamanı danışıqlar aparılıb. Z.Həsənov "Polonez" sistemlərinə baxış keçirib. BMT-nin Adi Silahlara dair Reyestrində yer alan mə-

"Pakistan Ermənistanı dövlət kimi tanıyır" - səfir

"Dağlıq Qarabağ məsələsinin nizamlanmasında Pakistan Azərbaycanı dəstəkləyir". Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə Pakistanın Azərbaycanadakı səfiri Said Xan Mohmand dünən Bakıda keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

Kəşmirin işğalının (27 oktyabr 1947) 70-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbirdə səfir Qarabağ məsələsindən də danışmış və Azərbaycanla Pakistanın oxşat tale yaşadığını bildirib. Xüsusi qeyd edib ki, işğal səbəbinə görə İslamabad indiyədək Ermənistanı dövlət kimi tanıyır.

"Düşünürəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yoluna qoyulmasında ATƏT-in Minsk Qrupu fəallıq göstərməlidir" - diplomat vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın Pakistanla eyni faciəni yaşayır: "Bu səbəbdən Azərbaycan Pakistanı daha yaxşı başa düşür. Eyni insan faciəsinin şahidi olmuşuq", - deyərək əlavə edib.

Azərbaycanın savaşa hazırlıqları: yeni silahların sınağı davam edir

Bakının işğal rejiminə sonsuzadək dözmək öhdəliyi yoxdur; "odu söndürüb küllə oynayan" həmsədrlər sülh danışıqlarında real irəliləyiş yaratmayınca müharibə riski bölgə üzərindən asılı qalacaq...

lumata görə, Azərbaycan ötən il silah alınması üçün Belarusa 180 milyon dollar ödəyib. Ehtimal olunur ki, bu "Polonez" sistemlərinin alınması üçün ödənilən avansdır.

Belarus Müdafiə Nazirliyindən bildirilib ki, "Polonez" raket sistemlərinin modernizə edilmiş versiyasının sınağı uğurlu keçib. Sistemdən buraxılan raketlər 300 kilometr məsafədə təyin olunmuş hədəfi yüksək dəqiqliklə vurub (Virtualaz.org). Bundan əvvəl "Polonez" sistemlərinin təchiz olduğu raketlər hədəfi 200 km məsafədən vura bildirdi. Ötən il Belarus Müdafiə Nazirliyi raketlərin uçuş mənzilinin 300 km-ə qaldırılması üzərində işlərin getdiyini açıqlamışdı.

Oktyabrın 26-dakı raket atışları zamanı raketlər əhalinin sıx yaşadığı yaşayış məntəqələri üzərindən uçub, nəticədə sistemin dəqiqliyinə dair əlavə tələblər qoyulub. "Raketlərin marşrutu yaşayış məntəqələri üzərindən keçib və bütün marşrut boyu uçuş korrekte edilib. Raketlər təyin olunmuş hədəfləri yüksək dəqiqliklə vurub və uçuş mənzilinə, dədiqliyə dair texniki xarakteristikaları tam təsdiq edib" - nazirliyin məlumatında qeyd olunur.

Ehtimallara görə, "Polonez" sistemlərinin sınağı zamanı Çin istehsalı olan, 301

mm kalibrli A200 raketlərinin modernizə edilmiş variantı istifadə edilib. Bu silah sisteminin işlənilməsi üçün hazırlanması və sınağın keçirilməsinin bütün mərhələlərinin Azərbaycanın dəstəyi ilə baş verdiyi təxmin edilir.

Bu arada Azərbaycanın davam edən hərbi təlimlərinin, xüsusən də keçirdiyi yeni silah sınaqlarının Ermənistanda təşviş yaradığı məlum olub. Belə ki, iki gün öncə axşam Ermənistanın sərhədyanı Tavuş kəndinin sakinləri Azərbaycandan ərazisindən eşidilmiş güclü partlayış səslərindən qorxuya düşüblər. Belə ki, erməni nəşrlərindən biri şübhəli partlayışlar haqda kənd administrasiyasının rəhbəri Levon Qriqoryana istinadən xəbər yayıblar.

"Dünən axşam təxminən yarım saat ərzində 4-5 dəfə güclü partlayışlar eşidildi, lakin kəndə heç bir təhlükə yoxdur. Mənim məlumatıma görə, partlayışlar Azərbaycan tərəfdə olub. Lakin bunun nə partlayışlar olduğunu bilmirəm. Bizim mövqelərimizə gəldikdə, onlar heç bir cavab tədbiri görmədilər" - Qriqoryan bildirib. Kənd başçısı deyib ki, partlayışların gücündən evlər silkələnib, bəzi evlərin pəncərələri sınıb.

Partlayış səsləri digər sərhədyanı erməni kəndlərində

də eşidilib, lakin evlərə ziyan dəyməyib. Yerli sakinlərin bildirdiyinə görə, Azərbaycan ordusu bu ərazilərdə hansısa yeni silahını sınaqdan keçirib...

Azərbaycanın öz hərbi parkını yeni və modern silahlar, döyüş sistemləri ilə komplektləşdirməkdə davam etməsi şübhəsiz ki, bölgədə böyük müharibəni arzulamayan vasitəçi dövlətləri narahat eləməlidir. Hər halda dəfələrlə deyildiyi kimi, Azərbaycan milyardlar xərcləyərək aldığı silahları vitrinə qoymaq niyyətində deyil. İşğal rejiminə sonsuzadək dözmək öhdəliyimiz də yoxdur. O üzərdən öncəliklə vasitəçilər sülhün yeganə alternativinin məhz müharibə olması məntiqini ciddiyyə alıb real diplomatik irəliləyiş haqda düşünməlidirlər.

Söz düşmüşkən, Minsk qrupunun amerikalı həmsədr Endryu Şeffər vasitəçi diplomatların hazırda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin görüşünü hazırlamaqla məşğul olduqlarını bildirib. "ABŞ tərəfləri atəşkəs rejiminə hörmət etməyə və danışıqları ən yüksək səviyyədə davam etdirməyə çağırır. Həmsədrlər yaxın həftələrdə gözlənilən görüşün tarixini aydınlaşdırmaq üçün Ermənistan və Azər-

baycan xarici işlər nazirləri ilə təmasdadırlar", - deyərək vurğulayıb.

Əlbəttə ki, danışıqların dayandırılmasından, heç olmasındansa hansısa kontaktların olması daha yaxşıdır. Lakin əgər bu danışıqlar sifariş rejiminin uzanmasına xidmət edəcəksə, o zaman Azərbaycan belə mənasız müzakirələrdə yer ala bilməz. Rəsmi Bakı isə bu günlərdə növbəti dəfə xarici işlər naziri Elmar Məmmədovun adından bəyan etdi ki, yalnız substansiv danışıqlarla irəliləmək olar.

İşğalçı tərəf, prezident Serj Sərkisyan isə belə görüşür, ən azından gələn ilin aprelində Qarabağ danışıqlarında hər hansı sığrayışlı dönüşün olmasında maraqlı deyil. Söhbət həmin vaxt Ermənistanın prezidentli üsul-idarəçilikdən parlamentli idarəçiliyə keçid və bununla da baş nazirin əsas səlahiyyətli şəxs statusu qazanmasından gedir. Yeni baş nazir postunu isə məhz Sərkisyanın tutacağı gözlənilir - təbii ki, Moskvanın "xeyir-duası" ilə.

Demək, aprelədək müharibə ehtimalı bir az da arta bilər. Bu mənada Minsk Qrupu həmsədrləri "odu söndürüb küllə oymaqdansa" hərbi əməliyyat riskini azaltmaq barədə daha ciddi və çevik düşüncələr yaxşı olar.

Cənubi Qafqazın ən qanlı nöqtəsi, heç şübhəsiz, Dağlıq Qarabağdır. Ermənilərin əsassız iddiaları üzündən bu bölgədə başlayan münaqişə böyük müharibəyə yol açmaqla həm Ermənistan, həm Azərbaycan, həm də bütövlükdə Cənubi Qafqazın sosial-iqtisadi, siyasi inkişafına ağır zərbə vurmaqda davam edir. Bəs bu münaqişə olmasaydı - ermənilər Azərbaycana qarşı ərazi iddiası qaldırmasaydılar regionda sosial-iqtisadi və siyasi vəziyyət indikindən nə qədər fərqli olardı?

İqtisadçı-alim, ADR Hərəkatının rəhbəri Qubad İbadoğlu öncə onu bildirdi ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bitməyincə Ermənistanla hər hansı iqtisadi əlaqənin qurulmasını qeyri-mümkün sayır: "Münaqişə olmasaydı, bu, bölgənin sosial-iqtisadi həyatına necə təsir edərdi" sualına gəlincə, bizim ən böyük gəlirimiz turizmdən olardı. Bu gün Gürcüstana çox sayda turist gəlir - ildə 7 milyon nəfərə yaxın. Azərbaycana isə ən yaxşı halda 2-2,5 milyon. Münaqişə olmasaydı, biz daha çox sayda tursit cəlb edə bilirdik. Çünki bir çox turistlər Gürcüstana üzərindən Ermənistanı keçirdilər deyə, bizə gələ bilmirlər. Yaxud bizə gəlirlər deyə Gürcüstana gedə bilmirlər. Burada yeganə qazanan tərəf Gürcüstandır - Ermənistan da itirir, biz də. Bölgədə normal münasibətlər olsaydı, hər iki ölkə turizmdən böyük qazanclar əldə edə bilirdi."

Bölgədə ticari münasibətlərə gəlincə, burada itirən daha çox ermənilərdir: "Biz Ermənistanından çox az sayda nəse ala bilirdik - onların ixrac potensialı elə də yüksək deyil. 2016-cı ildə Ermənistanın ixracatı 2 milyard dollar olub ki, onun da əsas hissəsini dağ-mədən sənayesi məhsulları təşkil edib. Bu məbləğ Ermənistan üçün kiçik göstərici deyil. Ötən il ermənilərin ixracatında əsas tərəfdaşları Rusiya, Bolqarıstan, Gürcüstana, Almaniya olub. İdxalda isə əsas

tərəfdaşları Rusiya, Almaniya, Gürcüstana, Çin və İtaliyadır. Biz Ermənistanından müəyyən bütün məmulatları, içkilər, qızıl-brilyant ala bilirdik. Yeri gəlmişkən, Ermənistan qızılı bizim işğal altında olan ərazilərimizdən çıxarır. Ötən il onlar 140 milyon dollarlıq qızıl, 106 milyon dollarlıq brilyant ixrac olunub. Haradandır bu qədər qızıl, Ermənistanın öz ərazisində bu qədər istehsal imkan verəcək qızıl yatağı yoxdur ki?"

Q.İbadoğlu deyir ki, Ermənistan Azərbaycandan çox sayda məhsul ala bilirdi: "Xüsusilə sərhəd ticarət mərkəzləri yaranardı: kənd təsərrüfatı, sənaye məhsulları ala bilirdilər. Ermənistanın bu münaqişədən ən böyük itkiləri, heç şübhəsiz, regional layihələrdən kənar qalmasıdır - Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tiflis-Qars dəmiryol xətti, Cənubi Qafqaz Qaz Boru Kəməri. Bütün bunların hamısı Ermənistanından kənar keçdi. Bunlar strateji baxımdan Ermənistan üçün böyük itkilərdir. Bu gün Ermənistan heç bir regional integrasiyada iştirak etmir. Yəni bu əlaqələrdən daha çox ermənilər qazana bilirdi, nəinki biz".

Ekspert hesab edir ki, əslində Ermənistanla iqtisadi əlaqələrin olmaması daha məqsəduşundur: "Çünki ermənilər heç vaxt etibarlı tərəfdaş olmayıblar. Onlarla hansısa regional layihədə iştirak təhlükəli və qeyri-mötəbər olardı."

Ermənistanın ərazi iddiaları olmasaydı...

Qazanlı çıxan ermənilər olardı; bu gün Rusiyanın özü belə Ermənistanın inkişafında maraqlı deyil

Qubad İbadoğlu

Erməni, kürd, katalonlar - özlərinə zərər vuran "iddialılar"

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu isə ermənilərin indiki vəziyyətini İraq Kürdüstanı ilə müqayisə edir: "Kürdüstan muxtariyyəti müstəqillik referendumu keçirməzdən öncə Türkiyə və İranla, Bağdadla çox sıx münasibətləri vardı. Ticari-iqtisadi əlaqələri gün-gündən genişləndirdi, türk iş adamları ora böyük yatırımlar qoyurdular. Kərkük

kimi neft-qazla zəngin əraziyə nəzarəti də ələ almışdı. İndi bunların heç biri yoxdur - çünki müstəqillik eşqinə düşdülər. Bütün əlaqələr itirildi, ticarət öldü, Türkiyə sərhədi bağlandı, Ərbil hava limanı böyük gəlirlərdən məhrum oldu, nəhayət, Kərkük əldən çıxdı. Ermənilər də onlar kimi. Vaxtında Azərbaycanla qarşı ərazi iddiasına düşməsəydilər, geniş muxtariyyətlə kifayətlənsəydilər, indiki Gürcüstana qazandıqları onlara olardı. Bütün boru xətləri Er-

mənistanından keçərdi, çünki ən qısa yol oradandır. Ermənistanın Türkiyə və Azərbaycanla normal qonşuluq münasibətləri, regional əməkdaşlıq olacaqdı. Həm Ermənistan, həm də Dağlıq Qarabağ ermənilərinin sosial-iqtisadi durumu bundan dəfələrlə yüksək olacaqdı. İndi Dağlıq Qarabağla yanaşı digər əraziləri də tutublar, amma yaşamağa adam tapmırlar, səfərlər içindədilər. Ermənistan gün-gündən boşalır. Yəni bu münaqişədən biz nə qədər əziyyət çəkirsək, bir o qədər də onlara əziyyət veririk. Necə ki, bu gün Qusarda, Qəbələdə turizm inkişaf edir, eləcə də Şuşada, Xankəndində inkişaf edəcəkdir. Azərbaycan böyük sərmayələr qoyacaqdı bölgəyə. Bütün bunlardan məhrum oldular, üstəlik, ordan-burdan tapdıqlarını da silahlanmaya yönəltdi. Çünki Azərbaycan böyük gəlirləri ilə ordusunu ən müasir silahlarla təmin edir. Ermənilər də ən azı geri qalmaq üçün əllərinə gələni silah-sursata verməyə məcburdular, nəinki sosial rifaha. Bu

baxımdan, daha bir misal Kataloniyadır. Katalonlar geniş muxtariyyətə malik idi, Barselona dünyanın turizm mərkəzlərindən biriydi, yüksək inkişaf əldə etmişdi. İndi muxtariyyətini də itirdi, bölgədəki böhran turizmə təsirsiz olmayacaqdı.

Mərkəz rəhbəri bildirir ki, ermənilərin ən böyük dəstəgçisi olan Rusiyanın özü belə Ermənistanın inkişafında maraqlı deyil - ölkənin bütün iri müəssisələri, əsas iqtisadi strukturları rusların əlindədir: "İnkişaf varsa, niyə əhali Ermənistanı tərk edir? Burada əlbəttə, müharibə faktoru böyük rol oynayır - heç kim gedib Qarabağda ölmək istəmir. Digər faktor, elə həmin müharibə üzündən sosial-iqtisadi şəraitin ağırlaşmasıdır. Ermənilər hansısa dövlətlərdən, qurumlardan siyasi dəstək ala bilərlər, lakin bu dəstək nə ərazi iddialarını reallaşdırmalarında, nə də sosial-iqtisadi durumlarını yaxşılaşdırmalarında onlara hansısa real xeyir gətirməyib."

□ Dünya SAKIT

Üzən məzənnə siyasəti - davamı, tamamı..

Ekspert: "Manatın hazırkı məzənnə siyasəti iqtisadiyyatımıza ciddi müsbət təsir göstərməyib"

Azərbaycanda iki il əvvəldən tətbiq olunan üzən məzənnə siyasəti yaxın 4 ildə də davam etdiriləcək. Bu, 2018-2021-ci illər üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəricilərində əksini tapıb.

2021-ci ilədək pul siyasətinin prioritet istiqamətləri açıqlanan sənəddə vurğulanı ki, çevik məzənnə rejiminin iqtisadiyyatın mənfi xarici şoklardan etibarlı qorunması, iqtisadiyyatın və tədiyə balansının tarazlaşdırılması üçün vacibliyi nəzərə alınaraq inflyasiyanın birbaşa hədəflənməsi rejiminə keçidin ilkin şərti kimi üzən məzənnə rejiminin tətbiqinin davam etdirilməsi planlaşdırılır.

Məlumdur ki, hazırda hökumətin tətbiq etdiyi məzənnə siyasəti müstəqil mütəxəssislər tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Dövrüdə olan manat kütlesinin kəskin məhdudlaşdırılması ilə müşayiət olunan bu siyasət nə qədər effektiv nəticələr verdi? Onun davam etdi-

rilməsi iqtisadiyyatımız üçün nələr vəd edir?

Suallar cavablandıraraq iqtisadçı-ekspert Samir Əliyev qeyd edir ki, hökumət üzən məzənnəyə keçid elan edəndə yanaşması belə olub ki, bu, Azərbaycanda yaxın dövrdə mümkün və məqsəduş deyil: "Bu da onunla bağlıdır ki, bizimlə təxminən eyni vaxtda üzən məzənnəyə keçən Rusiya və Qazaxıstandan fərqli olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatında neft gəlirlərindən asılılıq həddən artıq yüksək səviyyədədir. Bu, istər Ümumi Daxili Məhsulun, istər büdcə gəlirlərinin formalaşmasında, istərsə də ixracda özünü göstərir. Xüsusilə də ixracın az qala 90 faizini neft-qaz məhsulları təşkil edir. Hazırda da mən bu fikrimdə qalıram. Azər-

baycanda üzən məzənnəyə keçid səhv addım idi, əslində bu, baş vermədi və yaxın dövrdə də mümkün deyil. İndiki məzənnə siyasətini üzən məzənnə adlandımaq qeyri-mümkündür. Çünki manatın məzənnəsini heç də bazar müəyyənləşdirmir. Məzənnə Mərkəzi Bankın Bloomberg müştəri vasitəsilə keçirdiyi hərəclar

əsasında müəyyənləşir. Amma bunu sırf bazar əsasında formalaşan məzənnə adlandımaq qeyri-mümkündür. Çünki üzən məzənnə daha çox iqtisadiyyatı diversifikasiya olunmuş ölkələrdə mümkündür. İqtisadiyyatı bir təbii resurs üzərində qurulan ölkələrdə bunun tətbiqi baş tutmur. Çünki həmin resursun dünya bazar

qiymətindəki dəyişiklik milli valyutanın məzənnəsində də dərhal əksini tapır: ya azalır, ya artır. Bunun nümunəsini biz istər Venesuela, istər Qazaxıstan və Rusiya, istərsə də öz təcürbəmizdə görmüşük. Digər tərəfdən, bizdə valyuta birjası yoxdur. Bloomberg platforması ilə hərəcar valyuta birjası demək deyil.

Digər tərəfdən, Mərkəzi Bank öz vasitələri ilə məzənnəyə təsir edir. Məsələn, pul kütləsini məqsədlə şəkildə məhdudlaşdırır və sair. Bundan başqa, ixracımızda dollar üstünlük təşkil etdiyi üçün manatın ona nəzərən məzənnəsi tənzimlənir. Digər valyutalarda isə məzənnənin kəskin dəyişmələri qeydə alınır, çünki tənzimlənir."

Ekspertin fikrincə, manatın hazırkı məzənnə siyasəti iqtisadiyyatımıza ciddi müsbət təsir göstərməyib: "Rusiya və Qazaxıstanda məzənnə sərbəstləşdirildikdən sonra valyuta ehtiyatlarının əriməsi dayandı. Deyilə bilər ki, bu, bizdə də baş verdi. Məsələ burasındadır ki, Mərkəzi Bankın ehtiyatlarının əriməsi dayansa da, bu, təbii iqtisadi proseslərin nəticəsi olaraq deyil, Dövlət Neft Fondundan ayrılan vəsaitlər hesabına baş verdi. Söhbət makroiqtisadi sabitlik üçün ayrılan 7,5 milyard manatdan gedir. O vəsaitlərlə Mərkəzi Bank valyuta bazarına müdaxilə edərək tənzimləmə siyasətini həyata keçirir. Digər tərəfdən, hökumətin müxtəlif məhdudlaşdırıcı addımları var. Məsələn, 2018-ci ilin 1 yanvarınadək bir sıra istisnalara, dövlət qurumlarına xaricdən mal-məhsul idxalı qadağan olunub. Bun-

dan başqa, dünya bazarında neftin qiymətinin bir qədər yüksəlməsi də proseslərə müsbət təsiri göstərib. Eyni zamanda ölkəyə gələn turistlərin çoxalması nəticəsində dövrüdə dollar artdı".

İqtisadçı-alim, İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyinin rəhbəri A.Mehtiyev hesab edir ki, hazırda Azərbaycanda tənzimlənən üzən məzənnə siyasəti yürüdüldür: "Hazırda bizdə yürüdülməyən bu siyasət tam üzən məzənnə adlandırmaq mümkün deyil. Onu daha çox tənzimlənən üzən məzənnə adlandırmaq olar. Çünki hökumət müxtəlif yollarla məzənnədə kəskin dəyişmələrin qarşısını alır. Və iqtisadiyyatı böhrandan çıxaranadək bunu davam etdirməyə məcburdur."

Ekspertin fikrincə, uzunmüddətli dövrə mövcud məzənnə siyasəti davam edərsə, qapalı daire yaranacaq - iqtisadi aktivliyi artırmaq mümkün olmayacaq, sahibkarlıq bundan əziyyət çəkəcək, iqtisadiyyatda durğunluq dərinləşəcək: "Amma hökumət yaxınmüddətli dövrdə bu məzənnə siyasətini davam etdirməyə məcburdur. Artıq ölkədə 2 ildir iqtisadi islahatlar başlandı deyilir, yol xəritələri qəbul edilib. Lakin realıqda bu islahatların effekti hələ iqtisadiyyatda hiss olunmur. Yaranan az-çox müsbət tendensiyalar neftin dünyə bazar qiymətindəki artıma bağlıdır, neftin islahatlara. Buna görə də hökumətin hazırkı məzənnə siyasətini davam etdirməkdən başqa yolu yoxdur. Manatın tam üzən məzənnəyə keçirmək böyük risklər yaradır".

□ DÜNYA

Azərbaycanda nikahların sayı azalıb, boşanmaların sayı isə sürətlə artır. Rəsmi statistikaya görə, ötən il ölkəmizdə 66,8 min nikah və 13,1 min boşanma halı qeydə alınıb. Əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 6,9, boşanmaların sayı isə 1,4 olub. Bu ilin 8 ayı ərzində isə Azərbaycanda Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbələri 40 256 nikah və 9 787 boşanma halı qeydə alıb. Bu zaman əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən nikahların sayı 6,2, boşanmaların sayı isə 1,5 olub.

Boşanan cütlüklərin böyük əksəriyyətində 1 və ya daha çox uşaq olur. Bu isə sonradan uşaqlara aliment ödənişi kimi problemin yaranmasına gətirib çıxarır. Hətta bir çox mütəxəssislər artıq ölkədə boşanma və aliment böhranı yarandığını bildirirlər. Bu şərətdə Azərbaycanda ailə institutunun problemləri ilə məşğul olan əsas dövlət qurumu - Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi hansı işləri görür? boşanmaların azalması, ailədaxili problemlərin vaxtında aşkarlanaraq qarşısının alınması və sair istiqamətdə Komitənin gördüyü işlərlə bağlı suallarımızı qurumun informasiya və analitik şöbənin baş məsləhətçisi Aynur Veysəlova cavablandırdı.

- Aynur xanım, son illərdə boşanmalar və onların acı nəticəsi olan aliment ödənişi ilə bağlı böyük çətinliklər yaşanır, bu məsələ ciddi bir sosial problema çevrilib. Bu problemin dərinəndən araşdırılması, statistikaların aparılması istiqamətində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi hansı işləri görür?

- Azərbaycanda boşanmaların statistikasını Dövlət Statistika Komitəsi həyata keçirir. Biz həmin statistikanı hərtərəfli araşdırırıq, analiz edirik. Bununla da nikah və boşanmalar sahəsində mövcud problemləri müəyyənliyin, ona uyğun tədbirlər hazırlayıb həyata keçiririk. Komitəmizin fəaliyyətinin bir əsas istiqamətini adından göründüyü kimi, ailə institutunun möhkəmləndirilməsi təşkil edir. Bu istiqamət üzrə boşanmalar, onların səbəblərinin müəyyən olunması məqsədilə daim araşdırmalar aparırıq.

- Boşanmaların səbəblərini öyrənmisinizmi? Əsas səbəblər hansılardır?

- Biz Ədliyyə Nazirliyinin boşanmalar üzrə məlumatlarını, həmçinin özümüzün keçirdiyimiz son araşdırmaların nəticələrini öyrənərək görürük ki, Azərbaycanda boşanma səbəbləri arasında birinci yerdə evli cütlüklərin xasiyyət uyğunsuzluğu gəlir. Yəni məhkəməyə təqdim olunan iddia ərizələrinin böyük bir qisminə boşanma səbəbi kimi bu göstərilir. Bu, əlbəttə ki, ümumi səbəblər toplusudur. Onun altında çoxsaylı və dərin mənəvi-psixoloji amillər dayanır. Daha sonra gəlir reproduktiv sağlamlıqdakı problemlər, zərərli vərdişlərə aludəçilik, məişətdaxili zorakılıq, xəyanət və altıncı yerdə gəlir sosial vəziyyət. Biz özümüz 2 minə yaxın respondent arasında onlinə sorğu keçirmişik. Orada işti-

rakçılar da sosial-maddi durumu səbəblər sırasında 6-7-ci yerdə qeyd ediblər. Yəni bu səbəb sıralamada Ədliyyə Nazirliyindən aldığımız məlumatlarda və bizim sorğumuzda təxminən eyni yerdə dayanır. Bu da onu göstərir ki, bu gün boşanmaların əsasında insanların ailə institutuna münasibətindəki dəyişmələr, sosial-mənəvi məsuliyyətin aşağı olması dayanır. Bir çox hallarda insanlar ailəyə toya qədərki dövr kimi yanaşır. Toydan sonrakı birgə yaşayış, ər-arvad qarşısında, daha sonra uşaqlar qarşısında mənə-

vi-sosial məsuliyyət barədə düşüncələr. Təəssüflər olsun ki, bu gün bu məsuliyyət hissi çox aşağıdır. Ailə qurmağa çox primitiv hal kimi yanaşırlar. Sonra isə davam gətirə bilməyərək boşanırlar. Bilirsiniz, 15-20 il əvvəl insan boşanmışam deyəndə bir balaca narahat olurdu. Amma bu gün istər qadın, istərsə kişilər arasında belə narahatlıq hiss olunmur.

Azərbaycanda aliment ödəyən qadınlar da var

Komitə rəsmisi **Aynur Veysəlova**: "Bəzən 2-3 mağazası olan kişi işsiz kimi qeydiyyatdan keçib aliment ödəməkdən yayınır"

"Boşanma səbəbləri arasında birinci yerdə evli cütlüklərin xasiyyət uyğunsuzluğu gəlir"

Ailə dağılmaq üçün deyil, bir ömrü birgə yaşamaq üçün qurulur. Qadın da, kişi də düşünməlidir ki, ailə qarşılıqlı güzəştə müstəvidir. Burada "mən nə deyirəm o olmalıdır" prinsipi, qarşısındakına insan kimi deyil, şəxsi əşya, mülk kimi baxmaq keçərli olmur. Ailədə rol və vəzifələri dəqiq bilmək lazımdır. Bu, bizim dinimizdə də belədir, konstitusiyamızda da, beynəlxalq konvensiyalarda da.

- Bu bir faktdır ki, ölkəmizdə ailəyə münasibət, ailə dəyərlərinin təbliği ilə bağlı məarifləndirməyə böyük ehtiyac var. Bu sahədə əsas ağırlıq sizdə olmalıdır. Komitə olaraq nə işlər görürsünüz bu istiqamətdə?

- Biz bu sahədə çox böyük və planlı iş aparırıq. Təkcə Bakı və ətrafında deyil, bütün ölkə boyu - ən ucqar kəndlərdə belə. Bütün respublikanı əhatə edən ailə bayramı keçiririk. Bayram zamanı 400-500 ən uğurlu ailəni seçib nümunəvi model kimi təbliğ edirik. İkincisi, biz Azərbaycan Ailəsi adlı film festivalı keçiririk. Məqsəd nədən ibarətdir bu festivalda? Uğurlu ailələrlə yanaşı problemlə ailələr, on-

ri, həkimlər, psixoloqların köməyindən istifadə etməklə ailədaxili münasibətlərin möhkəmləndirilməsi işini həyata keçiririk. Bu məqsədlə onlara təlim keçirik. Burada əsas məqsəd məarifləndirmə tədbirlərimizin davamlılığını təmin etməkdir.

- Aynur xanım, bir çox hallarda elə vəziyyət yaranır ki, bir ailədə kiçik bir problem üzündən münaqişə meydana çıxır. Vaxtında tərəflərlə psixoloq işləsə, onlara zəruri psixoloji yardım göstərilə, həmin problemi qısa müddətdə həll etmək və ailənin dağılmasının qarşısını almaq olar. Lakin ailə bu yardımı ala bilmir və dağılır. Komitənin ailə psixoloqu institutunun yaradılması, heç olmasa psixoloqların sayının artırılması ilə bağlı hansısa təklifləri, fəaliyyətləri varmı?

- Bizim 11 regionda fəaliyyət göstərən uşaq və ailələrə dəstək mərkəzimiz var. O mərkəzlərdə sosial işçilər, psixoloqlar, bu sahədə hüquqi və sosioloji bilikləri olan mütəxəssislər yetişdirmişik. Onlar davamlı olaraq təlimləndirilir. Həmin mütəxəssislər özləri yerlərə gedərək problemlə ailələri tapırlar, onlara zəruri psixoloji yardımı göstərirlər ki, həmin ailələr dağılmasın. Bizdə on minlərlə belə keys var ki, vaxtında göstərilən psixoloji yardım sayəsində ailələrin dağılmasının qarşısı alınır. Hazırda ailə psixoloqunun yaradılması təklifi üzərində işləyirik. Bu sahədə qabaqcıl dünya təcrübəsini öyrənirik, onun Azərbaycanda tətbiqi yollarını müəyyənliyin. Bildiyiniz ki-

aliment almaq. Bir çox hallarda ata aliment ödəməkdən boyun qaçırır. Çox zaman da gəlirinin olmadığını əsas gətirir. Amma yoxlayanda görürsən ki, imkanları kifayət qədər genişdir, hətta şadlıq evləri, ticarət obyektləri, maşınları var. Sadəcə, keçmiş arvadına acıq edib aliment vermək istəmir. Amma məsələ burasındadır ki, kişi qadından boşanır, uşaqlarından da boşanmır ki? Anası ilə boşanmaq uşaqların atalığından çıxmaq demək deyil axı. Bu, atalıq vəzifələrini aradan götürür. Hazırda aliment ödənişindən yayınanlarla bağlı cəzalar xeyli sərtləşdirilib, cərimələr, əmlakın müsadirəsi və sair tətbiq olunur.

- Məlumdur ki, kişilər heç də həmişə imkanları ola-ola aliment ödəməkdən yayınmırlar. Xüsusilə rayon yerlərində kişi bir qadından boşanır - 2-3 uşaq, az sonra başqası ilə evlənir, ondan da uşaqları olur. Baxırsan ki, ikinci ailəsinə güclə saxlayır, birincidən olan uşaqlara isə aliment

ödəyə bilmir. Millət vəkili Qənirə Paşayeva qadınları aliment problemindən qurtarmaq üçün Aliment Fondunun yaradılması təklifini irəli sürür. Uşaqlara aliment həmin fondan ödənilir, kişi dövlətə ödəyir nə ödəməlidir. Sizcə, belə bir fond yaradıla bilərmi Azərbaycanda?

- Bilirsiniz, hazırda biz də bu məsələni araşdırırıq. Bir neçə ölkənin təcrübəsini öyrənmişik aliment fondu ilə bağlı. Həmin ölkələrdə bu fondlar həbsdə olan, ağır xəstəlikdən əziyyət çəkən - əmək qabiliyyəti

- Bizdə əksər hallarda uşaqlar anaların himayəsində qalır deyər, alimenti kişilər ödəməli olur. Lakin elə olur ki, qadın uşaqlarından imtina edir, yaxud onu analıqdan məhrum edirlər, bu zaman alimenti ana ödəyir. Belə hallar var, amma azdır. Haradasa 95:5-ə nisbətindədir.

- Son illərdə telekanallarda müxtəlif verilişlərdə ailə münaqişələri ictimailəşdirilir, bəzən bu verilişlər boşanmaları təbliğ edən məhrum rolunu alır. Komitə olaraq, belə verilişlərlə bağlı monitorinqlər aparıb, bu və ya başqa fakt üzrə müvafiq qurumlara müraciət edirsinizmi?

- Bu sahədə biz işimiz 2 istiqamətdə qurmuşuq - ailə münasibətlərindən yazan jurnalistlərin təlimləndirilməsi və bu məsələlərin düzgün təqdimatı. Dediğiniz tip verilişlərdə olan hallarla bağlı mövqeyimizi bildiririk, problemin düzgün işıqlandırılması üçün öz köməyimizi təklif edirik. Elə olur ki, rəsmi cavab verirlər ki, bir daha belə hallara yol verilməyəcək, amma müəyyən müddətdən sonra yenidən təkrarlanır. Bizim monitorinqlərimiz göstərir ki, yaxşı nümunələrin təbliği gəndə, boşanmalar, intiharlar, qətlər barədə mətbuatda az məlumat verildəndə bir müddətdən sonra elə halların sayında azalma baş verir. Bu baxımdan, hamının, o cümlədən jurnalistlərin də öz məsuliyyətini dərk edərək işləməsi lazımdır. Ailə dövlətin özəyidir. Bu, çox həssas bir məsələdir - bütöv zəncirdən ibarətdir. Bəzən bu zəncirin bir həlqəsi qırılır, aradakı əlaqə itir və bütün görülməli işlər heç olur.

Bəzi alınma sözlərin Azərbaycan dilində qarşılığı müəyyənləşdirilərək Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasında təsdiqlənib. Bu barədə Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyasının sədr müavini Sayal Sadıqova məlumat verib.

O, Azərbaycan dilində qarşılığı müəyyənləşdirilmiş bəzi sözlərin siyahısını açıqlayıb: "Zaryadka" - "yükləmə", "adapter" - "yükleyici", "embarqo" - "qadağa", "evakuasiya" - "köçürülmə", "proqnoz" - "öncəgörmə", "konsensus" - "yekdillik", "kserokopiya" - "üz çıxarma", "like" - "bəyənmə", "mesaj" - "ismaric" kimi təsdiqlənib.

Bu sözlərin mətbuat orqanlarında Komissiya tərəfindən təsdiqlənmiş formada istifadə edilməsinin vacibliyini vurğulayan S.Sadıqova qeyd edib ki, kompüter "mouse"-nun qarşılığı kimi "bələdçi" sözündən istifadə olunması təklif edilir.

Terminologiya Komissiyasının bu yeniliyi ekspertlər tərəfindən mənfəi qiymətləndirilib. Bu barədə "Yeni Məsəvat" a danışan professor, **AZLEKS elektron lüğətlər toplusunun baş redaktoru Qulu Məhərrəmli** bildirib ki, burada "evakuasiya" sözünün qarşılığından başqa digər sözlər hamısı mübahisə doğurandır: "Proqnoz" sözünü "öncəgörmə" ilə əvəz etmək absurdur. Mən bunlarla bağlı professor Sayal xanım ilə danışdım. Bu sözlər lüğət tərkibinə qəbul olunmayıb. Bunlar yalnız bir layihədir, müzakirə, ictimai rəyin öyrənilməsi üçündür. Bu sözləri bu dərəcədə qamçılamaq olmaz. İrad və təklifləri bildirmək olar. Ancaq dilin lüğət tərkibində bu sözlər alınma sözlərin qarşılığı kimi qəbul olunmayıb. Medi-

anın da bunu bilməsi vacibdir. Müzakirələrdə iştirak etmək lazımdır. Mətbuat nümayəndələri, dilçi alimlər, sahə mütəxəssisləri, siyasət, iqtisadiyyat, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində alimlər də öz təkliflərini verməlidirlər. Tənqid öz yerində qalır, bəli, bu sözlər uyğun deyil. Ancaq jurnalistlər də, mütəxəssislər də bu sözlərin qarşılığının düzgün tapılmasına kömək etməlidirlər.

Q.Məhərrəmli sözünə görə, "mause"-un tərcüməsi Azərbaycan dilində siçan olmasaydı, onu daha uyğun bir sözlə əvəz etmək olardı: "Mən razıyam ki, yeni gələn sözlər dilə uyğun gələn sözlərlə ifadə olunsun. Ancaq bütünlüklə hər sözü dəyişməyə cəhd etmək lazım deyil. Məsələn, elə sözlər var ki, o yalnız silaha, əşyaya, predmetə aiddir. Onun ixtisarı da, texnologiyası da xaricdən gəlib. Maksimum çalışmaq lazımdır ki, dilin öz sözlərindən istifadə edək, ancaq keçirmək mümkün olmayanda xarici söz saxlanılmalıdır. İnformatika ilə bağlı ədəbiyyatlarda "mause"-u "siçan" kimi yazılıb. Ancaq dilin elə bir xüsusiyyəti var ki, həmin sözlər dilə işlənmir, aktivləşmir, həmin söz öz yerində oturmur. Nə qədər istəsən də həmin söz ilə pərçim etmək mümkün olmur. Sonra "konsensus" yekdillik mənasında verilə bilməz. "Konsensus" bir məsələnin həllində müxtəlif mövqe tutan

Terminologiya Komissiyasının söz yaradıcılığı cəhdi mübahisə doğurdu

Qulu Məhərrəmli: "Maksimum çalışmaq lazımdır ki, dilin öz sözlərindən istifadə edək, ancaq keçirmək mümkün olmayanda xarici söz saxlanılmalıdır"

adamların, tərəflərin ümumi razılaşmasıdır. Yəni o sözün mənası ümumi razılaşmadır. Yaxud "embarqo" sözü qadağa kimi verilib. O söz qadağa sözünü tam ehtiva etmir. Düzdür, "embarqo" da qadağa var, amma "embarqo" daha çox bir siyasətdə və ya bir addımda məhdudlaşdırıcı tədbirlər kompleksidir. "Proqnoz" sözü Azərbaycan dilində işlənir və "vətəndaşlıq" hüququ qazanıb. O, öncəgörmə deyil. Öncəgörmə falçılığa, mistikaya aiddir. Ona görə burada bir az ehtiyat-

lı olmaq lazımdır. Dil bir insan orqanizmi kimidir, o, yad hüceyrəni qəbul etmir. Əgər kodlar üst-üstə düşmürsə qəbul eləmir. Ona görə də, dilə bağlı həssaslığı nəzərə almaq lazımdır. Söz yaradıcılığı maraqlı prosesdir, burada təkcə tərcümə rol oynamır. Biz dilin bütün potensialına baxmalıyıq. Dialektlərdə bəzən elə gözəl söz olur ki, onu da istifadə etmək olar. Bu istiqamətdə axtarışlar davam etməlidir, mütəxəssislər də işləməlidir. Sözlər elə tapılmalıdır ki, hamı üçün anlaşılıq olsun, eyni zamanda yerində olsun".

Azərbaycan Dil Qurumunun sədri, xalq şairi Sabir Rüstəmli isə "Yeni Məsəvat" a açıqlamasında bildirdi ki, bu sözləri götürəndə bizə yaxın olan ölkələrin terminologiyası ilə maraqlanmaq lazımdır: "Məsələn, Türkiyədə həmin sözün qarşılığına baxmaq lazımdır. Orada çox uğurlu qarşılıqlar tapılır. Məsələn, biz kompüter deyirik, ancaq "bilgisayar"

çox gözəl sözdür, mən bu sözü çox rahatlıqla işlədirəm. Türk dillərində bu vaxta qədər çox ayrılıqlar gedib. Bundan sonra yaxşı olar ki, o terminləri bir-biri ilə əlaqələndirilmiş şəklə qəbul etsinlər. O zaman çox uğurlu terminlər yarana bilər. Lakin bütün bu tənqidlərə baxmayaraq mən ümumilikdə proses müsbət qiymətləndirirəm. Adapter sözünü "yükleyici" kimi də işlətmək olar. Bu tədricən işləndikcə dilə keçir. Bizim bəymədiyimiz sözlər var ki, bəzi xalqlar onu dilinə daxil edib. Məsələn, biz telefon deyirik, onlar "uzaqdandan" deyirlər. Bu prosesə qısqançlıqla yanaşmaq lazım deyil. Bəziləri dilə keçəcək, bəziləri keçməyəcək. Normal bir hadisədir. Bir zamanlar "soyuducu" sözünü deyəndə də hamıya qərribə gəlirdi, ancaq bu söz artıq dilə daxil oldu. Bu proses mütəxəssislərin iştirakı ilə keçirilə daha yaxşı olar".

BDU-nun beynəlxalq jurnalistika kafedrasının profes-

soru, filologiya elmləri doktoru Nəsir Əhmədli alınma sözlərin qarşılığının təsdiqlənməsinə özünün münasibət bildirərək qeyd edib ki, ehtiyac varsa, başqa dillərdən söz almağın qorxusu yoxdur: "Rus və ingilis dillərinin təcrübəsi göstərir ki, başqa dillərdən söz almaqla hətta müstəqil milli dil də yaratmaq mümkündür. İngilis dilindəki sözlərin yalnız 26 faizi onun daxil olduğu german dil qrupuna aiddir, qalanları isə latın (29%), fransız (29%), yunan (6%), Norveç (4%) və başqa naməlum dillərdən (6%) alınıb. Bu baxımdan Azərbaycan türkcəsi əsasən öz kökü üstündə dayanıb inkişaf edən azsaylı dillərdən biridir. Fəllərin, sayların, bizi əhatə edən təbii əşya, hadisə, bədən üzvləri adlarının və s., demək olar, hamısı öz sözlərimizdir. Bununla belə, ərəb, fars, Avropa dillərindən alınmalarımız da az deyil. Dilimizdə sözləmə prosesini olub, var və olacaq".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

Nazərbaycədən inqilabi addım - kirildən imtina, latına keçid qərarı təqdir olunur

Postsovet ölkəsinin daha bir aparıcı türk dövləti latın qrafikasına keçidini rəsmiləşdirdi

Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbəyev qazax dilinin latın qrafikalı əlifbaya mərhələli keçidi haqqında fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən Qazaxıstan əlifbasının latın qrafikasına keçid prosesini təmin etmək üçün milli komissiyanın yaradılması barədə göstəriş verilib. Fərman Qazaxıstanın 2025-ci ildə tam şəkildə latın qrafikalı əlifbaya keçməsinə nəzərdə tutur. (APA) Məlumatı görə, fərmana latın qrafikasına əsaslanmış qazax dilinin 32 hərfdən ibarət əlifbası əlavə edilib.

Qazaxıstanda 1920-ci ilədək ərəb qrafikalı əlifbadan istifadə edilib. 1920-40-cı illərdə latın qrafikalı əlifbadan, 1940-cı ildən isə 42 hərflilik kiril qrafikalı əlifbadan istifadə edilib.

Türk xalqları ailəsinə daxil olan qazaxların daha bir sovet imperiyası mirasından imtinası

və latın qrafikalı əlifbaya keçməsi təqdir olunandır. Düzdür, müstəqilliyini qazandıqdan yalnız 26 il sonra qarşı qaraxların kirildən imtina etməsi bir az da təəssüf doğurur. 1922-1939-cu illərdə latın qrafikalı əlifbadan istifadə edən Azərbaycanda bu qrafikanın tam tətbiqinə təkrarən 2001-ci ildə rəsmi qərar verilib. Belə ki, Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev 2001-ci il avqustun 9-da

bununla bağlı fərman imzalayıb. 16 il sonra isə Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbəyev eyni məzmunlu fərmana imza atdı. Qazaxıstan əhalisinin çox böyük faizinin rusdillilik əhəliyə ibarət olduğunu nəzərə alsaq, Nazarbəyevin gecikmiş qərarı anlaşılıdır. Belə çətin şərtlər altında Türkiyə, Azərbaycan, Türkmənistan və Özbəkistandan sonra daha bir

önəmli türk dövlətinin latın qrafikasına keçid qərarını gecikmiş də olsa, mühüm hadisədir. Ekspertlər hesab edirlər ki, vahid qrafika gələcəkdə orta türk dilinin yaranması istiqamətində də öz rolunu oynaya bilər. Düzdür, Qazaxıstandakı yeni əlifba Azərbaycan kimi 32 hərfdən ibarətdir, ancaq hərflər və səs fərqləri var. Amma xalqların arasında körpü atılması baxımından yalnız müsbət qarşılanacaq addımdır.

Deputat Fəzil Mustafa "Yeni Məsəvat" a bildirdi ki, latın əlifbasına keçid ümumilikdə faydalı və təqdir olunan addım sayıla bilər: "Qazaxıstanda latın əlifbasına keçirilməsi çoxdan planlaşdırılmışdı. Sadəcə hazırlıq prosesi bir qədər uzandı. Ancaq bunun orta türkçeyə təsiri olacağını söyləmək doğru olmaz. Bu xeyli çətin gerçəkləşə biləcək bir layihədir".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli qeyd etdi ki, latın qrafikasına keçid keçmiş SSRİ-nin türk respublikaları arasında ilk dəfə Azərbaycanda baş verib: "Daha sonra Türkmənistan latın qrafikasına keçidlə bağlı qərar qəbul edib. Özbəkistanda da latın qrafikasına keçid prosesi başa çatmaq üzrədir. Hələlik yalnız Qırğızıstan latın qrafikasına keçidlə bağlı təsəvvüdü edir. Səbiq prezident Aslanbek Atambəyev çox bəsit, əsaslandırılmamış arqumentlərlə latın qrafikasına ke-

çidin əleyhinə çıxış edirdi. Onun varisinin latın qrafikalı əlifbaya keçidlə bağlı mövqeyi hələ bəlli deyil. Lakin düşünürəm ki, Qırğızıstanda hakimiyyətdə olan siyasi partiya bu prosesi mümkün qədər ləngitməyə çalışacaq. Çünki onlar latın qrafikalı əlifbaya keçidə türk dünyasının birliyi müstəvisindən deyil, mövcud Bişkek-Ankara münasibətləri kontekstindən yanaşırlar".

Nazarbəyevin qərarına gəldikdə isə, E.Mirzəbəyli dedi ki, Qazaxıstan prezidenti hər zaman olduğu kimi, latın qrafikasına keçidlə bağlı tarixi və əlverişli bir vaxtda qərar qəbul edib: "Qazaxıstandakı demografik vəziyyətin bəslənilməsi istiqamətində atılan strateji addımların davamı olaraq latın qrafikasına keçid də zamanında baş verib. Qazaxıstanın latın qrafikalı əlifbaya keçidi orta Asiyanın qarşı türk dövlətləri arasında ki, latın qrafikasına keçid keçmiş SSRİ-nin türk respublikaları arasında ilk dəfə Azərbaycanda baş verib: "Daha sonra Türkmənistan latın qrafikasına keçidlə bağlı qərar qəbul edib. Özbəkistanda da latın qrafikasına keçid prosesi başa çatmaq üzrədir. Hələlik yalnız Qırğızıstan latın qrafikasına keçidlə bağlı təsəvvüdü edir. Səbiq prezident Aslanbek Atambəyev çox bəsit, əsaslandırılmamış arqumentlərlə latın qrafikasına ke-

çidi əleyhinə çıxış edirdi. Onun varisinin latın qrafikalı əlifbaya keçidlə bağlı mövqeyi hələ bəlli deyil. Lakin düşünürəm ki, Qırğızıstanda hakimiyyətdə olan siyasi partiya bu prosesi mümkün qədər ləngitməyə çalışacaq. Çünki onlar latın qrafikalı əlifbaya keçidə türk dünyasının birliyi müstəvisindən deyil, mövcud Bişkek-Ankara münasibətləri kontekstindən yanaşırlar".

Nazarbəyevin qərarına gəldikdə isə, E.Mirzəbəyli dedi ki, Qazaxıstan prezidenti hər zaman olduğu kimi, latın qrafikasına keçidlə bağlı tarixi və əlverişli bir vaxtda qərar qəbul edib: "Qazaxıstandakı demografik vəziyyətin bəslənilməsi istiqamətində atılan strateji addımların davamı olaraq latın qrafikasına keçid də zamanında baş verib. Qazaxıstanın latın qrafikalı əlifbaya keçidi orta Asiyanın qarşı türk dövlətləri arasında ki, latın qrafikasına keçid keçmiş SSRİ-nin türk respublikaları arasında ilk dəfə Azərbaycanda baş verib: "Daha sonra Türkmənistan latın qrafikasına keçidlə bağlı qərar qəbul edib. Özbəkistanda da latın qrafikasına keçid prosesi başa çatmaq üzrədir. Hələlik yalnız Qırğızıstan latın qrafikasına keçidlə bağlı təsəvvüdü edir. Səbiq prezident Aslanbek Atambəyev çox bəsit, əsaslandırılmamış arqumentlərlə latın qrafikasına ke-

çidi əleyhinə çıxış edirdi. Onun varisinin latın qrafikalı əlifbaya keçidlə bağlı mövqeyi hələ bəlli deyil. Lakin düşünürəm ki, Qırğızıstanda hakimiyyətdə olan siyasi partiya bu prosesi mümkün qədər ləngitməyə çalışacaq. Çünki onlar latın qrafikalı əlifbaya keçidə türk dünyasının birliyi müstəvisindən deyil, mövcud Bişkek-Ankara münasibətləri kontekstindən yanaşırlar".

□ **E.PAŞASOY**

“Oğru” tayfasını xahiş edirəm cibinizə qoyub kiçiltməyəsiz. Xüsusən MDB məkanındakı “oğru”ları. Bu “oğru”lar çoxdan təşkilatlanıb “oğru ideologiyası” ilə silahlanıblar. Rəsmi musiqi himnləri mövcuddur. Söhbət, məşhur oğru nəğməsi “Dolya vorovskaya”dan gedir.

İdealist, fanatik “oğru”lar əməliyyata gedərkən dodaqları altıda bu nəğməni, adətən zümzümə edirlər. “Oğru” banketlərində, “lotu toylarında” həmin mahnı defələrlə ifa edilir. Üstündə dava-şava, müxtəlif mübahisələr düşür. Bir də görürsən küncdən birisi qalxdı. Müğənnini səhnədən itələyib saldı aşağı. Mikrofonu barmaqları arasına alaraq mahnını özü oxudu. Od qoydu kənardakı müğənnilərə. Mətbuatda indi də oxşar hadisələrə çox rastlaşmaq mümkündür.

Kiçik nümunə: “Bakının Nizami rayonu, “Neftçilər” metrostansiyası yaxınlığında yerləşən “Arbotaj” gecə klubunda mahnı üstə mübahisə düşüb. Müştərinin “Dolya vorovskaya” sifarişinə qəfil “Olmaz!” qadağası səslənib. Müştəri - Tovuz rayon sakini, 1989-cu il təvəllüdü Atakişiyev Nurlan Azər oğlu, qəfil düşüb ortaya. İki pəncəsini bir çəkməyə dirəyib ki, bəs, “Dolya”-ni sifariş verirəm “içeridə yatan yaxşı oğlanlar” üçün.

Sifariş, qulaqardına vurulduqda, əsəblər gərilib möhkəm. Müdiriyyət - İbrahimov Vüsal Bəhir oğlu, istəyib deyər müştəriyə “bu, nə dolyabazlıqdı belə? Bas bayıra eey burdan saatda 220 kilometr sürətlə”.

Görüb yox ey... Müştəri əlində beşbarmaq üstünə gəlir. Özünümüdafə hissi Vüsalı qoruyub bu an. O, müştərinin birəcə ölümçül biçaq zərbəsi ilə göndərib o dünyaya.

Səbəb? Heç nə. Adı “Dolya vorovskaya” mahnısı.

Ötən günlərdə dustaq qatarından qaçan məhbuslar da, sanki bu məşhur mahnının nəqarətlərini, məzmununu təkrarlayıblar. Məhbəsdən qaçıblar. Birini oktyabrın 26-da tutdular, o birini hələ axtarırlar...

Yaxşı, bu “Dolya” mahnısı nədir belə? Niyə postsovet mə-

kanında bu mahnının ifası indiyədək qızgın mübahisələrə səbəb olur? Niyə ermənilər bu mahnın müəllifini Boka Davityanın ayağına yazırlar? Bizimkilər isə ara müğənnisi Aydıncıkin?

Düzü, dövrü mətbuata verdiyi son müsahibəsində Aydıncıkin bu iddiaları kökündən inkar edib:

Hamını narahat edən birəcə sual var. “Dolya”-ni kim bəstələyib? Bu... bu, sizsinizmi?

Yox. Nə danışırırsız? İlk ifaçı “Atarik” adlı bir türkmən balasıdır. Krasnovodskidən, indiki Türkmənbaşından o. Münasibətlərimiz, get-gəlimiz əla idi. Mahnını ondan borca aldım mən. Toylarda oxudum. Bakıda sonra day o toy qalmadı ki, ifam orda səslənməsin. Mahnının mənşəyi, deyildiyi kimi Gürcüstanla əlaqəli deyil. Nə olsun ki, orda Gürcüstan coğrafiyası tərənnüm edilir. Bu, sadəcə kor təsadüfdür.

Ancaq... ancaq boğazdan yuxarı deyilmiş bu iddialara inanmayın. Təkbizbolunmaz faktlar bunun tam tərsini sübut edir indi.

DOSYE: “Dolya vorovskaya” mahnısı. Doğum ili: 1959. “Gürcüstanfilm” studiyası. İlk dəfə “Su bəndində hadisə” (başqa adı “Cəza”) filmində baş qəhrəman-mühəndis Caparidzenin dilindən səslənib.

MÜƏLLİFİ: Bəstəkar Bindzina Kvernadze.

SÜJET: Tikintidə təhlükəsizlik qaydalarına əməl etmədiyinə görə mühəndis Caparidze qazamata atılıb. SSRİ dəmiryollarında dəqiqəbəsi o zindandan bu zindana köçürülür. Mənzil uzaq... Yol uzun. Dustaq qatarında basabasdır. İt yiyəsini tanımır. Bu vaxt məhbus Caparidzenin əli gedir küncdəki gitaraya. Teller cingildəyib susur. Sonra bir də təkrarlanıb məşhur “Dolya” mahnısına

“Dolya vorovskaya” mahnısının müəllifi kimdir-ilginc təfərrüatlar

“Oğru dünyası”-ni vəsf edən musiqinin müəllifi gürcü mühəndis, yoxsa türkməndir?

çevrilir. Caparidze gözlerini yumaraq xəyallara qapılır. Görür arvadı xəstəlikdən vəfat edib. Uşaqlarını, şəhər prokuroru övladlığa götürüb.

MÜƏMMALAR: Mahnının tarixçəsi, elə siftdən qərribə hadisələr, izahsız ölüm hadisələri ilə müşayiət olunub. İlk ifaçısı-aktyor Georgiy Şavquladze, elə film çəkilişləri zamanı, “Dolya”-ni ifa edərkən (!) dünyasını dəyişib.

Bu, müəyyən mənfi aura yaradıb filmin ətrafında. Deyilənə görə, bu mahnı ölüm gətirir öz ifaçılarına. Georgiy Şavquladze bu siyahıda birincidir. Barəsində bayaq yazdığımız Tovuz rayon sakini, 1989-cu il təvəllüdü Atakişiyev Nurlan Azər oğlu isə sonuncu. Mahnını “Yaşıl furqon” radiotamaşasında ifa etmiş məşhur rus müğənnisi Vladimir Visotski də sonra həyatda çox qalmayıb.

Dərhal vəfat edib. İnanmırsız bu iddialara? Yaxşı. Sitat gətirdiyim bu elektron ünvanlara baxın. Həqiqət məhz ordadır.

<https://www.youtube.com/watch?v=vzCaoGRU-OfY>
<https://www.youtube.com/watch?v=vzCaoGRU-OfY>

<https://www.youtube.com/watch?v=8dT-2ihkmiQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=8dT-2ihkmiQ>

P.S. Mənə qalsa, mahnının ən yaxşı ifaçısı kimi Eyyub Yaqubovu göstərərdim. Bu ifanın qarşısında Boka da qələt edir, elə türkmən Atarik də. Heç Visotski də bu mahnını ürəkdən oxumayıb.

Mahnı, Eyyubluqudu. Möhürü o vurub. Mövzunu birdefəlik qapayıb.

Vəssalam.
 Həmid HERİSÇİ

ABŞ Bəşər Əsədlə bağlı planını dəyişir?

Tillersonun açıqlaması Suriyadakı vəziyyətə mütənasib görünməsə də, ciddi şübhələr yaradır...

ABŞ dövlət katibi Reks Tillerson deyib ki, Suriyanın gələcəyində Bəşər Əsədin rolu olmayacaq. Tillerson “Əsəd ailəsinin sonunun gəldiyini” bildirib. Dövlət katibi onu da deyib ki, “ABŞ Əsədin hakimiyyətdə olmadığı, bütöv və birləşmiş Suriya istəyir”.

Tillerson Suriya ordusunun döyüş cəbhəsində əldə etdiyi uğurlardan da danışdı. O bildirdi ki, Suriya ordusu əldə etdiyi qələbələrə görə Rusiya hərbi hava qüvvələrinə borcludur.

ABŞ dövlət katibinin açıqlaması isə birmənalı qarşılanmayıb. Məsələ ondadır ki, bu ritorika demək olar ki, artıq keçmişdə qalıb. 2013-15-ci illərdə Bəşər Əsəd hökuməti Suriyada faktiki olaraq 20-25 faiz ərazilərə nəzarət edəndə, silahlı qrupların Dəməşqin mərkəzinə 7 kilometr məsafədə olanda bu bəyanat kifayət qədər ciddi mahiyyət daşıyırdı və dünyada bir çoxları hesab edirdi ki, Əsədin Suriya hakimiyyəti sona çatıb. Hətta bir neçə dəfə onun xarici ölkələrə qaçması haqda məlu-

matlar yayıldı. Ancaq sonradan Livan Hizbullahı, İran və ardınca Rusiyanın 2015-ci ilin payızında Suriyada hərbi əməliyyatlara daxil olması ilə vəziyyət sürətlə dəyişdi. Ölkənin ikinci böyük şəhəri Hələb hökumətin nəzarətinə keçdi, bundan başqa hazırda hökumət faktiki olaraq ölkə ərazisinin 55 faizinə nəzarət edir. 2 il əvvəl qədr Suriyanın hardasa 50-60 faizinə nəzarət edən İŞİD hazırda 5 faiz civarında ərazidə qalıb. Digər müxalif birləşmələr isə ümumilikdə 14 faiz əraziyə nəzarət edir. Yalnız kürdlər SDQ bayrağı altında 25 faizə qədər Suriya ərazilərinə nəzarət edirlər. Ancaq onlar regional gücdür və Bəşər Əsədi hazırda çox da ciddi narahat etmirlər.

Sadə hesablamalar da göstərir ki, hazırda Suriya ərazisində və əhalisi üzərində əsas nəzarət Bəşər Əsədin rəhbərlik etdiyi hökumətə məxsusdur. Belə bir vəziyyətdə 3 il əvvəl, ən dramatik durumda hakimiyyəti atıb getməyən Əsədin indi yola salınması inandırıcı deyil. Təbii ki, söhbət Bəşər Əsədin şəxsin-

dən də getmir. Onun rəhbərlik etdiyi Bəes Partiyası iqtidarı və onun qurduğu hökumətdən gədir. Belə olan halda ABŞ dövlət katibinin açıqlaması ciddi sual yaradır.

Əcəba, Tillerson siyasi blefmi edir? Yeni dünya ictimaiyyətinə 3-4 il əvvəlki ritorika ilə müraciət etməklə sadəcə, diqqət

ki olaraq Suriya ərazisinin ?-nə nəzarət edən kürdlərin muxtariyyət və ya İraqda olduğu şəkildə regional administrasiya hüququ ala biləcəklər. Çünki kimyəvi silahların istifadəsi ittihamı Bəşər Əsədin mövqeyini xeyli zəiflədəcək və ona qarşı beynəlxalq təzyiğin artmasına səbəb ola bilər. Ancaq aydın məsələdir ki, bu saatdan sonra Rusiya və Çin, eləcə də bir çox Avropa ölkələrinin Suriyada vəziyyətin yenidən qarışmasına səbəb olacaq addımlara dəstək verməyəcək. Bu mənada Tillersonun bəyanatı ya həddən artıq ritorik, ya da düşünülməmiş bir açıqlamadır.

Təbii ki, Əsədin özü də bir sonrakı seçkilərdə namizəd olmayacağı haqda açıqlamalar verib. Ancaq hazırda hərbi əməliyyatların davam etdiyi, ölkədə müharibənin başa çatmadığı bir zamanda hakimiyyət dəyişikliyi real görünür. Siyasi qüvvələr arasında danışıqların davam etməsi və regional hakimiyyətlərin bölünməsi, hətta bir il sonrakı seçkilərdə Əsədin namizəd olmayacağı məsələsi razılaşırsa da, bu mərhələdə Bəes hakimiyyətinin getməsi mümkün görünür.

Kənan RÖVSƏNOĞLU

Bir neçə aydır ki, qəzalı vəziyyətdə olan köhnə 2-3 mərtəbəli binaların söküntüsü başlanılıb. Əksər binaların sakinləri də artıq köçürülüb. Söküntü işlərinin gedişi, insanların problemləri ilə maraqlanmaq üçün söküntü işlərinin həyata keçirildiyi yerlərdən birinə - Nərimanov rayonuna baş çəkdik.

Rayonun Firdovsi Məmmədov küçəsi 5, 8, 12-də artıq söküntü işləri gedir. 4 nəfər ailə üzvü var. Bizə bir otaq üçün nəzərdə tutulan kirayə pulunu - 300 manat verəcəklər. Mən qohumumun evində qalıb iki ilə bu pulu yığıb 40 kvadrat almaq istəyirəm. Hər kəs bir söz deyir. Kimisi deyir 2 ilə, kimisi də 3 ilə binaların tam təhvil veriləcəyini deyir. Bir şeyə sevinirik ki, sevimli qonşularımın ayrılacağımdan ayınlımayacağam. Yəqin ki, eyni binalara köçürülür.

Firdovsi Məmmədov 10-da 2 mərtəbəli köhnə binanın sakinləri isə gözləri yolda evlərinin söküləcəyi vaxtı gözləyir. Artıq bu bina ilə üzübüz, yolun qarşı tərəfindəki evlər uçurulub. Bu ərazidən keçərkən insanda qəribə bir təəssürat yaranır. Yolun bir tərəfində yaşayış tamamilə yoxdur, bina uçmuş sökülük, dağıntı işləri gedir, digər tərəfində isə yaşayış hökm sürür.

F.Məmmədov-10-un sakini Nuriyə Məmmədova deyir ki, artıq bir neçə ildir ki, evlərinin söküləcəyi ilə bağlı söhbətlər gedirmiş: "Bu evlər artıq yarasız vəziyyətdədir. Evlərimizə kəseyən girir. Düzdür, qonşuluq münasibətləri üçün bu cür köhnə Bakı məhəllələri vazkəçilməzdir. Amma indiki şəraitdə belə evlərdə yaşamaq çətinidir. Bu evləri isitmək də olmur. Nəhayət, bir neçə ay əvvəl gələn evlərin kvadratlarını ölçüldü. Noyabrın 1-də bildiriş verəcəklərini deyiblər. Buraların sökülməsinə istəyirik. Artıq biz də normal evlərdə yaşamaq istəyirik".

Söhbətə qatılan digər qonşu Fəridə Quliyeva bildirdi ki, evin kvadratmetrinə uyğun tikilən binalardan ev verəcəklər: "Mənim evim 35 kvadratdır. Dedilər ki, elə bunun yerində tikilən binadan 35 kvadratlıq ev verəcəklər. Əgər burada tikiləcək evlərin kvadratı neçəyə olsa, ona uyğun əlavə pul versək, kvadratı 35 yox, bir az çox

olan ev ala bilərik. Mən evimi bölüb iki otaq etsəm də, sənəddə bir otaqlı gedir. 4 nəfər ailə üzvü var. Bizə bir otaq üçün nəzərdə tutulan kirayə pulunu - 300 manat verəcəklər. Mən qohumumun evində qalıb iki ilə bu pulu yığıb 40 kvadrat almaq istəyirəm. Hər kəs bir söz deyir. Kimisi deyir 2 ilə, kimisi də 3 ilə binaların tam təhvil veriləcəyini deyir. Bir şeyə sevinirik ki, sevimli qonşularımın ayrılacağımdan ayınlımayacağam. Yəqin ki, eyni binalara köçürülür.

Sakinlərdən evlərinin əvəzinə kvadrata görə pul təklif olunub-olunmadığını soruşduqda isə onlar belə bir söhbətin olmadığını dedi: "Bizə bu barədə heç nə deməyiblər. Yalnız burada tikilən binadan ev verəcəklərini deyiblər. Əgər kvadrata görə pul təklif etsələr belə, biz razılaşmırıq. Çünki 30 kvadratlıq evə nə pul düşəcək ki? Mən o pula necə ev ala bilərəm?"

Qeyd edək ki, tikiləcək binada mənzillər tam təmirli olacaq. Sabunçu rayonunda artıq bir bina təhvil verilib. Baş nazirin müavini Abid Şərifov "Xəzər Xəbər"ə açıqlamasında digər binaların təhvil veriləcəyi vaxtı da açıqlayıb. Nazirin müavininin sözlərinə görə, pilot layihə çərçivəsində artıq 1726 qəzalı vəziyyətdə olan tikili sökülüb. Bu binalarda yaşayan 3436 ailə isə mənzil-məişət şəraitlərinin yaxşılaşdırılması üçün müvəqqəti olaraq köçürülüb. Abid Şərifov bu layihənin köhnə tikililərin yerində çoxmərtəbəli bina tikən iş adamlarının da xeyrinə olduğunu deyib. Onların ayrı-ayrı qurumlarına müraciət edib əlavə vaxt itkisindən azad olduqlarını bildirib. Tikinti prosesi zamanı köçürülən əhali yaşayış yeri ilə təmin olunur. Proses tamamlandıqdan sonra onlar sahəsi əvvəlkindən daha böyük olan və tam təmirli evlərlə təmin olunacaqlar.

Baş nazirin müavini yeni görkəm alan "Sovetski" adlanan

Paytaxtda söküntü "bumu": yeni tikililərdə qiymətlər düşə bilər

Rəşad Həsənov: "İstənilən halda bazar konyukturu hər zaman əsasdır və son sözü o deyir..."

ərazi ilə bağlı da danışılıb. O, birinci mərhələdə işlərin uğurla yekunlaşdığını qeyd edib. Az sahəli evlərdə yaşayan insanların tikilən 2 doqquzmərtəbəli binada mənzillərlə təmin olunduqlarını bildirib. Abid Şərifovun sözlərinə görə, layihə böyük vəsait tələb etdiyindən, işlər mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Baş nazirin müavini layihənin növbəti mərhələsi kimi "Xutor" adlanan ərazidəki evlərin söküləcəyini də açıqlayıb.

Qeyd edək ki, sökülən evlərin yerinə müxtəlif şirkətlər tərəfindən tikiləcək binalara burada yaşayan insanlar yerləşdirildikdən sonra digər boş qalan mənzillər satışa çıxarılacaq. Maraqlıdır, bu mənzillərin satış şərtləri evsiz gənclərin təminatını ödəyə biləcəkmidi? Yoxsa bahalıqına görə digərləri kimi boş qalacaq?

İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov qiymətlərin aşağı düşməsinə müəyyən şərait yarana biləcəyini dedi: "Bu layihə dövlət tərəfindən hazırlansa da, məqsəd infrastrukturun və mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması, qəzalılıq binalarda yaşayan vətəndaşların sayının azaldılması, bu binaların ümumi istismardan kənarlaşdırılması olsa da, prosesin birbaşa iştirakçıları özəl sektor subyektləridir. Onların bu layihədə iştirakının məqsədi gəlir əldə etməkdir. Bu layihə sosial layihə deyil. Söküntü xərcləri və s. bütlükdə götürəndə ərazidə işləyən şirkətlər xərcləri daxilindədir. Bu baxımdan da şirkət özü bazar qiymətinə uyğun olaraq mənzilin qiymətini formalaşdırmaqda müstəqildir. Qiymətlərə heç bir halda dövlət tərəfindən müdaxilə edilməyəcək. Son nəticədə bazar

zarda ən yaxşı halda təklif edilən mənzil sayını artırmaq, vətəndaşın zəif alıcılığı fonunda qiymətlərin aşağı düşməsinə müəyyən şərait yarada bilər. Amma o da məlumdur ki, bir sıra hallarda Azərbaycan tikinti sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətlər inhisarçı mövqeyə sahibdirlər. Onlar bu imkanlardan istifadə edərək qiymətləri bazarın tələbinə uyğun birmənalı dinamika nümayiş etdirməsinə müəyyən qədər önəliyə bilirlər. Amma bütün bunlara baxmayaraq bazar konyukturu hər zaman əsasdır və son sözü o deyir".

Gənclər üçün güzəştli mənzil məsələsinə gəlincə isə R.Həsənov bu məsələlərin nəzərə alın-

masının vacib olduğunu dedi: "Bu istiqamətdə 2018-ci ildə dövlət büdcəsindən 250 milyon vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulub. Bu, 2017-ci ilə müqayisədə təxminən 66 faiz yaxud da 100 milyon artıqdır. Bu da deməyə əsas verir ki, gələn il bu layihələrin həyata keçirilməsi prosesi sürətlənməklə bazar təklif ediləcək mənzillərin sayında artım gözlənilir. Bu da şərtlərin müəyyən qədər yumşaldılması, eyni zamanda güzəştli istifadə hüququ olan sosial qrupların sayının artırılması yolu ilə gənclərin bu prosesdə iştirakına müsbət bir şərait formalaşdırıla bilər".

□ Günel MANAFLI
Fotolar müəllifindir

Ölkə internetsiz qala bilər

Osman Gündüzdən "Delta Telekom"a cavab: "Borca görə minlərlə istifadəçini qlobal şəbəkədən ayırmaq yolverilməzdir"

"Delta Telekom LTD" MMM son vaxtlar Azərbaycanda internetin sürətində yaranan problemlərə aydınlıq gətirib. "Delta Telekom LTD" MMM-dən ölkə.az-ın sorğusuna cavab olaraq bildirdi ki, bir neçə yerli provayder öz abonentlərindən abunə haqqını əvvəlcədən yığmasına baxmayaraq, onlara olan borclarını ödəmir və nəticədə maliyyə çətinlikləri yaranıb:

"Son vaxtlar ölkədə internetin sürəti və keyfiyyətinin aşağı səviyyədə olması, xüsusilə pik saatlarında dözülməz həddə çatması haqqında mətbuatda ciddi müzakirələr gedir. Bununla əlaqədar deyə bilərik ki, bu cür narazılıqların yaranmasına səbəb ikinci dərəcəli internet provayderlərinin işini düzgün qurmaması, gəlirləri olduğu halda texnologiyayı yeniləməməsi, ən əsası isə müştəri sayının bir neçə dəfə artmasına baxmayaraq aldığı internet yükünü artırmaması nəticəsində baş verir. Nəticədə müxtəlif statistik göstəricilərdə və beynəlxalq müzakirələrdə, eləcə də ölkəmizə gələn qonaqlarda Azərbaycanda internet sürətinin aşağı səviyyədə olması barədə rəylər səslənir. Əslində isə əsas provayder olaraq "Delta Telekom LTD" MMM həmişə olduğu kimi, bu gün də ölkəni sürətli, keyfiyyətli və rezervli

(sığortalanmış) internetlə təmin edir. Ölkədə internetə olan tələbat iqiqat artarsa müəssisənin texniki göstəriciləri imkan verir ki, bu artıqlanması ilə ödənilsin.

"Delta Telekom LTD" MMM-in mətbuat xidmətindən verilən məlumatda qeyd edilir ki, yaxın günlərdə bir neçə provayderlərə internet verilməsinin tamamilə dayandırılması gündəmədədir: "Müəssisəmiz tərəfindən göstərilən xidmətlərlə yanaşı problemlər də mövcuddur. Yerli provayderlər öz abonentlərindən abunə haqqını əvvəlcədən yığmasına baxmayaraq, müəssisəmizə olan borclarını ödəmir və maliyyə çətinlikləri yaranır. Uzun müddət bu hallara güzəştli yanaşsaq da artıq problemin məhkəmə yolu ilə həll olunmasına çalışırıq. Hazırda "Global Networks" MMC, "CNC AZ" MMC, "Data Plus" MMC və bir neçə dövlət təşkilatları ilə məhkəmə prosesi

davam edir. Həmin provayderlərin toplam olaraq 3 milyon manatdan artıq borcları var. Bununla əlaqədar olaraq hər üç şirkətə göstərilən xidmətlərə məhdudiyət tətbiq olunur ki, bundan da həmin provayderlərin müştəriləri əziyyət çəkir. Baxmayaraq ki, müştərilər pullarını əvvəlcədən ödəyiblər. Yaxın günlərdə bu provayderlərə internet verilməsinin tamamilə dayandırılması məsələsi gündəmədədir".

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlama verən "Multimedia" İnformasiya Sistemləri Texnologiyaları Mərkəzinin direktoru, Azərbaycan Internet Forumunun prezidenti Osman Gündüz bildirdi ki, istənilən halda qarşılıqlı problemlər səbəbindən hansısa borclu provayderin internetini kəsərək minlərlə insanı qlobal şəbəkədən ayırmaq yolverilməzdir: "Bu, vətəndaşların informasiya azadlıqlarının gerçəkləşməsi, bü-

tövlükdə ölkənin informasiya təhlükəsizliyi üçün çox ciddi nəticələr verə bilər və bu, heç bir halda məqbul variant hesab oluna bilməz. Əmin olmaq istərdim ki, "Delta Telekom" bunun məsuliyyətini bilməmiş deyil. Əvvəllər də bir neçə dəfə bu tip borclar və digər problemlər olub, lakin bu addımı atmağa ehtiyac qalmayıb və biz əminlik olmaq istərdik ki bu dəfə də "Delta Telekom" bu addımı atmayacaq".

Osman Gündüzün fikrincə, internetin keyfiyyəti ilə bağlı problemə bağlı Delta-nın gətirdiyi səbəblə biz bildirmişik ki, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (NRYTN) ilə birgə maraqlı tərəflərin iştirakı ilə müzakirələr aparılmalı, problemlərin

köklü səbəbləri tapılmalı, internet bazarında normal tənzimləmə həyata keçirilməli, dövlət resurslarından bütün provayderlər üçün bərabər əsaslarla istifadə imkanları yaradılmalı və ilk növbədə pərakəndə internet bazarının 50%-nə nəzarət edən dövlət provayderləri ilə bağlı ciddi problemlər öz həllini tapmalıdır.

Ola bilər ki, nazirlik Strateji Yol Xəritəsində göstərilən 3-cü mərhələ (əsas) provayderin internet bazarına daxil olanları sonra hər şeyin yaxşı olacağını gözləyir. Fikrimcə bu, doğru yanaşma deyildir, elə indidən internet bazarında rəqabətli mühit üçün ciddi səylər göstərilməlidir. Dövlət resurslarından istifadə imkanları və start vəziyyətlərinin qeyri bərabərliyi ilə bağlı provayderlər arasında ciddi problemlər var".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

DİQQƏT! 2011-ci ildən bütün Beynəlxalq Bal Sərgilərinin qalibi "Darı Tyan Şana" (Qırğızıstan) şirkətinin bal və müalicəvi bal məhsulları Bakıda!

Atbaş balı (Ağ bal)
Esparset balı (monoflor)
İssik kul balı
Karkıra balı
Uzqen balı
Mumiya
Jensen balı
Şan Balı
Arı südü.

Şirkətin məhsulları yarmarka və bazarlarda satılmır. Məhsulları bu ünvandan ala bilərsiniz: Neftçi Qurban küçəsi-119. (Bayıl Doğum evinin yanı) **Əlaqə telefonu: (012) 491-23-82; (051) 922-15-71**

Futbol üzrə milli komandanın xorvat baş məşqçisi, nəhayət ki, sözləri "topa-qapıya"(nala-mıxa) vurmaqdan vaz keçib, yığmadan ayrılmağa qərar verdi. Robert Prosinečki hara gedəcək, hansı yığmanın ona ehtiyacı var, hələ bilinmir, amma AFFA rəhbərliyi məsələyə nöqtə qoydu daha. Prosinečki hara getsə, yəqin gedib sinəsinə döyüb deyəcək ki, Azərbaycan millisinə ilk dəfə olaraq dünya çempionatının seçmə mərhələsində 10 xal qazandı. Amma deməsə, yaxşıdır.

Çünki Azərbaycanın 10 xalına və qrupda tutduğu 5-ci yerə görə ağılı başında olan federasiya heç 15 avro da artıq məvacib verməz. Yox, üzün ərəb ölkələrinə tutsa, bəlkə onların pulu çox, forsları ondan da çoxdur, istədiyini verirlər. Güman ki, Prosinečki haradasa özünə yer edib, yoxsa Azərbaycan kimi "yağlı tikəni" qoyub heç kim çöl-biyabana düşməz. Tərslikdən millidə işləmiş bir baş məşqçi də yoxdur ki, Bakıdan ayrıldıqdan sonra özünə daha yaxşı karyera qura bilsin.

AFFA-nın da Prosinečki qalmaq üçün dilə tutmaması ona işarədir ki, millinin baş məşqçi postuna artıq namizəd(lər) var. Yeni faktiki millidə Prosinečki dövrü qapandı, təəssüf ki, onun yaxasına medal taxacaq işi olmadı. O zaman lap "10-luğu" vurmuş sayılırdı. Təəssüf ki, AFFA-nın "soverşenno sekretno" papkasında olduğu üçün millinin baş məşqçiləri ilə imzalan müqavilələrdən də xəbərimiz olmur. Amma bəlkə də elə belə yaxşıdır, yoxsa başımıza qapazı iki əlli vurardıq...

İndi Azərbaycan millisində kimin baş məşqçi olacağı ilə bağlı müzakirələr açıqlıb. Prosinečki hələ Bakıda bir müddət də "azad agent" kimi gəzərkən bu müzakirələrin aparılması təbiidir. Artıq iki namizəd haqda saytlarda xəbər yayılıb. Roman Qriqorçuk və Qurban Qurbanov.

Qriqorçukun "Qəbələ"də uğur qazandığı danılmaz faktdır, ingilis və rusun edə bilmədiklərini ukraynalı mütəxəssis etdi. "Qəbələ" əyalet klubu səviyyəsindən Avroliqada qrupda oynamaq kimi bir uğura imza atdı. Bu sezon klub Avropa Liqasına vəsiqə qazana bilməsə də, "Qəbələ" artıq müəyyən bir relsdədir və bu yolda çətinliklər mütləqdir. "Qəbələ" əzmkar klubdur və bunu Avroliqa yolunda keçirdiyi oyunlardan yazarkən dəfələrlə qeyd etmişəm. Qriqorçukun Azərbaycan millisində işləməyə həvəsli olduğunu bir neçə gün əvvəl bir müsahibəsində açıqlamışdı. Məncə, AFFA-nın namizədləri sırasında ukraynalı mütəxəssisin də adı mütləq var və ya olacaq. Düzdür, deyilənə görə, Ukrayna millisinin dünya çempionatına vəsi-

millinin gələcək taleyi ilə bağlı fərqli ipucları var. O təmsil etdiyi qurumun milliye yerli mütəxəssisin gətirilməsini tövsiyə edəcəklərini deyib. "Elə qərar qəbul etməliyik ki, bizim yığmamız bundan da artığını əldə etsin. Bu işdə məşqçi rolu çox önəmlidir. Bu seçimdə yanlış addım atmaq olmaz. Tələsik qərar verilməməlidir" deyərək, V.Sadiqov bildirib.

"Futbol ictimaiyyəti millimizin baş məşqçisi vəzifəsinə ən real namizəd kimi Qurban Qurbanovun adını qeyd edir. Siz də belə düşünürsünüz" sualına cavabı maraqlıdır: "Futbol ictimaiyyəti tamamilə düzgün seçim edib. Bu gün ən yaxşı uğurları qazanan Qur-

rəfdən, indi tanınmış baş məşqçi tapmaq da çətinidir. Üçüncü səbəb isə o ola bilər ki, cəmiyyətdə yerli mütəxəssis əhval-ruhiyyəsi var ki, AFFA-da "bu da sizə yerli mütəxəssis" deyərək, uyğun qərar versin. Bizim bilmədiyimiz digər səbəblər də ola bilər ki, bu esləndə o qədər də maraqlı deyil...

Maraqlı olan Qurbanın namizədliyinin ciddiləşməsidir. Mən bayaqdan, Qriqorçuku həm də o səbəbdən diqqətə götürürəm ki, Qurban "bu bələni" bəlkə adlatsın. "Milliyə yerli mütəxəssis gətirək" yazanlardan biri də mən olmuşam, amma Qurbanın əl çəkək. Bu, ən pis variantdır. Qurban qar-

Qurban Qurbanov millinin baş məşqçisi olmasın!

Onun "Qarabağ"da Azərbaycan futbolu adına gördüyü iş indi milli komandadan daha önəmlidir

ban Qurbanovdur. Onun işi göz qabağındadır. Əcnəbi seçimi olsaydı, elə Prosinečki qalib işləyirdi. Prosinečki ilə yollar ayrılıbsa, deməli, yerli məşqçiyə ehtiyac var. Yerli mütəxəssislər arasında ən birinci namizəd isə Qurban Qurbanovdur.

V.Sadiqovun AFFA kullarlarındakı ümumi əhval-ruhiyyəyə bələd olduğunu nəzərə alsaq, bunu fərziyə yox, informasiya kimi qəbul edə bilərik. Belə görünür ki, AFFA rəhbərliyi indi yerli mütəxəssis üzərində daha çox dayanır.

Bunun bir neçə səbəbi ola bilər ki, onlardan biri də maliyyə məsələsidir. İkinci bir tə-

daşımız və "Qarabağ" klubunun rəhbərliyi özləri aralarında hansısa qərar versə, bu ayrı. O razılışmanı dəyişməyə gücümüz yetməz. Amma AFFA rəhbərliyi də bir müddət əvvəl elə mən deyəni demişdi. Təxminən belə: "İmkan verək, Qurban "Qarabağ"la məşğul olsun".

Bu mənada mən Qurban Qurbanovun millinin baş məşqçi postuna təyinatına qarşıyam. Qurbanın "Qarabağ"da Azərbaycan futbolu adına gördüyü iş indi milli komandadan daha önəmlidir. Qurbanın da "Qarabağ"da hələ görcəyi çox iş var... İmkan verək işini görsün...

□ Nazim SABİROĞLU

qə qazanmamasında sonra Qriqorçukun öz ölkəsinə qayıtmaq təklif olub. Amma "Qəbələ"nin baş məşqçisinin sözlərindən belə anlaşılır ki, təklif olsa, Ukraynanı deyil, Azərbaycanda qalib işləməyi üstün tuta bilər.

Mümkündür ki, Qriqorçuk "Qəbələ" ilə yollarını ayırmağın vaxtının gəldiyini düşünür və millinin baş məşqçiliyinə həvəslənir. Onun təyinatı əlbəttə ki, işin xeyrinə ola bilər. Əvvəla, neçə ildir "Qəbələ" də çalışan baş məşqçi Azərbaycan çempionatına, oyunçulara yaxşı bələddir. Bu iş millinin baş məşqçisi üçün əsas şərtidir. Prosinečki ona görə istənilən uğuru qazana

bilmədi ki, zalım oğlu ayda-ildə bir dəfə çempionatın oyunlarına baxmaq üçün stadionda gedirdi. Qriqorçuk isə hər gün stadiondadır. Kənarından ən tanınmış məşqçi gətirsək, onun burada hələ çempionata deyil, qoyun ətinə yeməyə alışması vaxt aparacaq. Qarşıda isə millini yeni sınaqlar, məsələn, Millətlər Liqası gözləyir. O səbəbdən də ukraynalı baş məşqçinin elə burada qalması uyğun variant kimi görünür. "Qəbələ" onu buraxar, yoxsa buraxmaz bu daha onların arasında olacaq işdir.

AFFA-nın Məşqçilər Komitəsinin sədri Vaqif Sadiqov qol.az saytına müsahibəsində

MÜSAVAT

Son səhifə

N 223 (6837) 28 oktyabr 2017

Özlərini qəsdən inəklərə əzdirdilər

Ekadaşi hindlilər üçün özel günləri ifadə edən bir qavramdır. Hindu adət-ənənəsinə görə, Lord Vinuya həsr olunmuş bu günlər uğurlu qəbul edilir. Sanskritçədə 11 rəqəmi mənasını verən Ekadişi Hindu təqvimində ikiye bölünən hər ayın 11 günü qeyd edilir. Hindular bu günlərdə oruc tutur. Hindu işıq festivalı olan Divalidən sonra gələni isə çox daha coşğulu görüntülərə səhnə olur.

Məhz bu günlərdə hind kişilər bir inək sürüsü tərəfindən qovalanırlar. Bunun insana yüksək şans gətirdiyinə inanılır. Kişilər bu tarixi ənənədə inəklər tərəfindən əzilmək üçün Hindistanın Ujjain bölgəsinə səyahət edirlər. Ekadişinin gələcəkdəki rifahı müjdələdiyinə inanırlar. Kişilər bu səbəblə özlərini yerə atıb, inəklərin üstündən keçmələrini gözləyir və həm kəndlərinin, həm də özlərinin rifaha çatmasına ümid edir.

Bir çox iştirakçı bu ritual görə ağır yaralansa da, yaraları sağaldıqca şanslarının artacağını düşünürlər. Qutlamanın bir parçası olaraq da inəklər müxtəlif rənglər, çələnglər və xınalarla bəzədilir.

İnəklər hinduizmdə müqəddəs heyvan olaraq görüldüyü üçün insanların özlərini onlara qurban edib, acı çəkərək fədakarlıq etdiklərini düşünürlər.

Gündə bu qədər su içsəniz....

Lazım olan suyun miqdarı insandan insana, yaşanılan mühitə və ya görülən işə görə dəyişir. Soyuq iqlimdə daha dəyişməz bir çalışma tərzi olan biri ilə isti iqlimdə əzələ gücü ilə çalışan bir adamın gündəlik su ehtiyacı çox fərqlidir. Böyüklərdə bu miqdarın bədən çəkisinin 3%-nə yaxın olması lazımdır. Yəni 100 kq olan bir adam gündə 3 litr, 50 kq olan bir nəfər isə gündə orta hesabla 1.5 litr su içməlidir.

yorğun düşməsinə səbəb ola bilər.

Əgər yetərli miqdarda maye sərf edilirsə və nadir hallarda susuzluq hiss edilirsə və gündə 1.5 litr (təxminən 6.3 stəkan) və ya daha çox rəngsiz və ya açıq sarı rəngdə sidik istehsalı varsa orqanizmə alınan

maye miqdarı böyük bir ehtimalla kifayətdir. Əgər insanın bədənində aldığı maye miqdarı məsələsində tərəddüdləri varsa, bir həkimə və ya dietoloqla məsləhətləşməlidir. Alınması lazım olan su miqdarının müəyyənləşdirilməsi məsələsində yardımçı olacaqlar.

Cütlük yola yelkənlə davam etmə qərarı aldı, ancaq burada da işlər yolunda getməyib.

Tahitiyə çatmağı planlaşdırdıqları müddəti iki ay gecikdirdikləri üçün yardım almağa qərar veriblər. Amma ən yaxın torpaq sahəsi yardım siqnallarını ala biləcək uzaqlıqda deyilmiş. Bir dəniz vasitəsinin yardım siqnalını yaxalaması da aylarla davam edib. Bir Tayvan balıqçı qayığı tərəfindən müəyyən edilən yardım müraciəti ABŞ Dəniz Qüvvələrinə çatdırılıb. İki qadın Yaponiyanın 900 kilometr cənub şərqində yanlarındakı xilas edilib.

Cennifer Appel adlı dənizçi o anları "həyatımız xilas edildi. Yaşadığımız tam bir rahatlaşma idi" deyərək bildirib. Bu qədər müddətdə həyatda qala bilmələrinin səbəbi isə yanlarında bir il çatacaq qədər yeməklərinin və su təmizləyici qurğularının olması idi.

Dənizdə itəndən 5 ay sonra tapıldı

Dünya bir möcüzəyə daha şahidlik edib. İki dənizçi qadın və itləri dənizdə itdikdən 5 ay sonra tapılaraq xilas edilib. Xilasetmə anları ABŞ Dəniz Qüvvələri tərəfindən görüntüləndi və Youtube üzərindən paylaşıldı.

Jennifer Appel və Tasha Fuiaba adlı dənizçilər Havaydan Tahitiyə doğru 3 min 200 kilometrlik sə-

fər üçün baharda yelkən açıb. Ancaq qayıqlarının motoru may ayındakı bir fırtınada sıradan çıxıb.

QOÇ - Planetlərin neqativ yer-dəyişməsinə nəzərə alıb, hansısa qeyri-adi və yeni işlərə başlamayın. Yaxşısı budur ki, əsas vaxtınızı mənzil şəraitində keçirəsiniz. Axşama yaxınsa qonaq getmək olar.

BUGA - Səhər saatlarını gərgin şəraitdə keçirəsiniz də, özünüzü təmkinli aparmaqla gözlənilən xoşagəlməzliyi dəf edə biləcəksiniz. Nahardan sonra işə sevincirici hadisələrin şahidi olacaqsınız.

ƏKİZLƏR - Bürcünüz üçün kifayət qədər uğurlu bir gündəsiniz. Düzdür, saat 12-ə qədər müəyyən gərginlik olsa da, sonrakı müddətdə ovqatınız çox yüksək olacaq. Müəyyən sürprizlər də gözlənilir.

XƏRÇƏNG - Əsas enerjinizi sevgi amilinə yönəldin. Çalışın ki, hər bir kəlməyinizdə, hər bir ifadəyinizdə özünüza qarşı rəğbət oyadasınız. İndiki sərt cəmiyyətdə kiminsə qəlbinə dəymək məharət deyil.

ŞİR - Ulduzlar pulla bağlı məsələlərdə ehtiyatlı olmağı tövsiyə edir. Bir qədər qənaətcil olmağınız vacibdir. Kiməsə borc vermək və ya maliyyə sövdələşmələrinə girişmək yolverilməzdir.

QIZ - Nədənə son vaxtlar sağlq durumu-nuzla bağlı problemlər baş qaldırmaqdadır. Bu səbəbdən də özünüza fikir verməli, qida rejiminə riayət etməlisiniz. Soyuq və spirtli içkilərdən uzaq olun.

TƏRƏZİ - Astroloji göstəricilər ümumi ovqatınızın yüksək olacağını bildirir. Maraqlı insanlarla rastlaşma ehtimalınız da böyükdür. Bununla yanaşı, göstərilən təqvimdə uzaq yola çıxmaq olmaz.

ƏQRƏB - Ümumi cəhətlərinə görə gərgin gün olsa da, özünüza ələ almağı bacarmalısınız. Çünki qarşınızda duran perspektivlərə yetişmək üçün hansısa dedi-qoduya əhəmiyyət verməməlisiniz.

OXATAN - Kifayət qədər uğurlu bir gün yaşayacaqsınız. İştirakçısı olduğunuz hər bir proses yalnız zövqünüzə uyğunluq təşkil edəcək. Özünüza inamı artırmaqla uğurları yaxınlaşdırın.

OĞLAQ - Həftənin ən uğurlu gününü yaşayacaqsınız. Bir tərəfdən ailə-sevgi münasibətlərində, digər tərəfdən işgüzar sövdələşmələrdə vəziyyət xeyrinizə cərəyan edəcək. Hər sözünüza diqqət edin.

SUTÖKƏN - Həddindən ziyadə uğurlu təqvimdir. Ələlxüsus da saat 12-16 arası bəxtiniz gətirə bilər. Həmkarlarınızla aranızda yaranmış soyuqluq da səngiməyəcək. Amma bugünkü təkliflərdən imtina etməlisiniz.

BALIQLAR - Fəaliyyət dairənizi genişləndirmək üçün durmadan işə başlayın. Nəzərə alın ki, bu addım karyeranız üçün böyük əhəmiyyət daşıya bilər. Pul məsələlərində isə ehtiyatlı olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qadınlar kişilərdən daha zəhmətkeşdir

Qadınlar bir ildə kişilərdən 39 gün daha çox işləyir. Bu barədə Dünya İqtisadi Forumunun (WEF) hesabatında deyilir. Bildirilir ki, qadınlar bir gündə kişilərə görə 50 dəqiqə çox işləyir. Bu da bir ildə 39 günə bərabərdir.

Ödənişsiz işlərdə qadınların daha çox üstünlük təşkil etdiyi bildirilən hesabatda qadın-kəşi arasındakı iş tarazlığının 170 ildən sonra təmin olunacağı qeyd edilir.

Hər il 1 milyard qadın iş prosesinə qoşulur. Gördüyü işin ödənişini alan kişilərin nisbəti qadınlara görə 34 faiz daha çoxdur. Lakin uşaq və yaşlılara baxmaq, ev işləri kimi pulsuz işlər də daxil edildikdə qadınlar kişilərdən daha çox çalışır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-cü məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.